

IV. SĄDOWNICTWO

A. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. Kodeks karny.

Art. 21. 1. Umyślne narażenie na niebezpieczeństwo prawnie bronionego stanu rzeczy przez czyjeś działanie stwarza istnienie bezprawnego zamachu, przeciwko któremu jest dopuszczalna obrona konieczna (19 I 38 — 2 K 2258/37).

2. Możliwe jest zastosowanie przepisu art. 21 k. k. i uniewinnienie oskarżonego z dokonania w bójce przestępstw w art. 225, 235 lub 236 k. k. Natomiast uniewinnienie z art. 240 k. k. (udział w bójce w warunkach tego przepisu ustawy) jest możliwe na mocy art. 21 k. k. wtedy tylko, gdy uczestnik bójki wciągnięty w nią został bez własnej winy, a wziął w niej udział tylko i wyłącznie dla obrony własnej lub innej osoby (14 II 38 — 1 K 1651/37).

3. Samo tylko zaprzeczenie czyichś praw, choćby słusznych, nie uzasadnia stanu obrony koniecznej, dopóki nie uzewnętrzniło się w czynach, stanowiących bezprawny zamach na dobro, prawem chronione (9 XII 37 — 1 K 1251/37).

Art. 26, 27. Osoba nie będąca urzędnikiem, która ofiarowuje urzędnikowi korzyść majątkową lub osobistą, odpowiada nie tylko w wypadkach art. 134 i 135 k. k., ale również i w wypadkach art. 26 lub 27 w związku z art. 290 k. k. (1 IV 38 — 3 K 2184/37).

Art. 27. Według art. 27 k. k. dla przyjęcia odpowiedzialności za pomocnictwo istotnym jest sam fakt umyślnego udzielenia pomocy do popełnienia przestępstwa, a nie to, komu pomocy udzielono; pomoc przeto, udzielona pomocnikowi nie jest czym innym jak tylko postacią pośredniego pomocnictwa.

Samo udzielenie lub obietnica udzielenia korzyści, o której mowa w art. 290 k. k., nie mogą być uważane za jednoznaczne z nakłanianiem lub pomocą do przestępstwa z art. 290 k. k.; działanie takie mogłoby podpadać tylko pod sankcję art. 134 k. k. (25 XI 37 — 3 K 1202/37).

Art. 54. Okoliczność, że oskarżony nie ponosi odpowiedzialności nawet za kłamliwą obronę, nie stoi na przeszkodzie uznaniu przez Sąd braku skruchy i żalu za okoliczność obciążającą, naświetlającą charakter i mentalność oskarżonego (17 II 38 — 2 K 1576/37).

Art. 127 i 170. Odezwa, zawierająca myśli, idee i doktryny pewnej części młodzieży, ubrane przez nią w szumne słowa i hasła, dalekie jednak od rzeczywistego zamiaru ich zrealizowania, zawierająca zatem ideową, abstrakcyjną propagandę zmiany ustroju państwowego, chociażby w drodze rewolucji pojęć w umysłach członków tego obozu i osób odezwę czytających, stanowić może przestępstwo z art. 127 lub 170 k. k. a nie zdradę stanu (13 IX 37 — 3 K 757/37).

Art. 152. Nie wyłącza ani przedmiotowej istoty przestępstwa z art. 152 k. k. ani zamiaru, jeśli sprawca łączy zniewagę Narodu Polskiego z zamiarem dotknięcia nią oznaczonej osoby, należącej do Narodu Polskiego (7 II 38 — 1 K 1684/37).

Art. 154. Przepis art. 154 k. k. nie ma na względzie wyłącznie masowości przygotowań do nielegalnego kolportażu, lecz karze każde działanie, zmierzające do umożliwienia w przyszłości rozpowszechniania zakazanych utworów, choćby ono dotyczyło tylko jednego egzemplarza, przeznaczonego do podawania do wiadomości innym osobom (9 XI 37 — 1 K 1074/37).

Art. 155. Konstrukcja art. 155 k. k. wymaga, by rozpowszechnienie sporządzonego, przechowywanego lub przewożonego utworu nie nastąpiło; w razie nastąpienia rozpowszechnienia ma zastosowanie art. 154 k. k. (18 XI 37 - 1 K 1269/37).

Art. 173. Publiczne wyszydzanie Papieża jako głowy związku religijnego jest wyszydzaniem tegoż związku religijnego, karalnym z art. 173 k. k. (24 III 38 — 3 K 2298/37).

Art. 190. Samowolne umieszczenie znaku, przedstawiające naruszenie posiadania sąsiada, pozbawia go cech znaku „granicznego”, przeciw czemu sąsiad może się bronić sposobami, przewidzianymi dla utrzymania się w posiadaniu. O momentach, ujawniających charakter znaku granicznego w tym znaczeniu, rozstrzyga sąd wyrokujący na tle faktycznych okoliczności sprawy (4 XI 37 — 3 K 1053/37).

Art. 239. Kto umyślnie zadaje urazy cielesne lub w inny sposób narusza nietykalność cielesną osoby, odpowiada za to bez względu na pobudki wychowawcze czy inne, chyba że prawo daje upoważnienie danej osobie używania takich środków lub ich używania nie zabrania, za czym użycie przez nauczyciela środków za-

kazanych przez przepisy, choćby w sioisście pojętych celach wychowawczych, nie jest prawne i nie wyłącza karalności czynu (17 I 38 — 3 K 1529/37).

Art. 240. Za udział w bójce odpowiedzialni są wszyscy, biorący w niej udział, natomiast winnymi udziału w pobiciu człowieka są ci z uczestników, którzy w pobiciu człowieka brali udział (11 I 38 — 3 K 1448/37).

Art. 250. Fakt, że słowa groźby, o której mowa w art. 250 k. k., wypowiedziane zostały pod wpływem podrażnienia i żalu, nie tylko nie odejmuje im znaczenia groźby, lecz raczej nadaje im ten charakter, którego by nie posiadały, gdyby je wypowiedziano beznamiętnym żartem (10 II 38 — 2 K 2235/37).

Art. 255. Wykonywanie przez stronę w procesie proceduralnych uprawnień do odpiernania zarzutów przeciw niej podniesionych i poddawanie krytyce przeprowadzonych w sprawie dowodów nie może przekraczać granicy istotnej konieczności, a przekroczenie tej granicy ponad konieczną potrzebę obrony prawa może się stać przestępstwem. (29 X 37 — 2 K 960/37).

Art. 256. Obelgi wypowiedziane pod wpływem rozpaczcy nie pozbawiają obrazy godności osobistej znamion przestępstwa, skoro rozpacz nie spowodowała takiego zakłócenia czynności psychicznych sprawcy, iż nie mógł on rozpoznać znaczenia czynu lub pokierować swym postępowaniem. (31 XII 37 — 2 K 1346/37).

Art. 264. Oszustwo sądowe na tle art. 264 k. k. jest w zasadzie możliwe, gdy strona wprowadza w błąd sędziego cywilnego przez użycie w celach dowodowych dokumentu prywatnego, zawierającego nieprawdziwe stwierdzenie, a więc fałszywego, lub też takiego, co do którego treści wystawca ze szkoda dla siebie był w błędzie. (28 I 38 — 1 K 1584/37).

II. Prawo o wykroczeniach.

Art. 18. Wykroczenie z art. 18 pr. o wyk. jest wprawdzie przestępstwem umyślnym, jednak zgodnie z art. 14 § 1 k. k. wystarcza, jeśli sprawca możliwość efektu demonstracyjnego swego okrzyku przewiduje i na to się godzi. (7 II 38 — 3 K 1700/37).

Art. 58. Przepis art. 58 pr. o wyk., mówiąc o sumach potrącanych na rzecz instytucji ubezpieczeń społecznych, ma na myśli sumy efektywnie potrącone z tego tytułu pracownikom przy wypłacie ich zarobków, nie dotyczy zaś kwot, które w rzeczywistości potrącone nie zostały, chociaż powinny być potrącone. (Uchwała całej Izby Karnej z 8 X 38 — 1 K 2607/37).

III. Kodeks postępowania karnego.

Art. 379. Wnioski logiczne, wysnute bezbłędnie z dowodów pośrednich, czyli poszlak, tj. z takich ujawnionych w przewodzie faktów, z których wprawdzie żaden sam przez się zaistnienia tej lub owej istotnej dla sprawy okoliczności nie stwierdza, które jednak razem wzięte stanowią niewadliwe przesłanki wniosku o zaistnieniu danej okoliczności, są podstawą do ustaleń rozstrzygających sprawę karną. (1 II 38 — 2 K 1682/37).

Art. 508 § 2. Wniosek o przyznanie prawa ubogich wniesiony przez stronę w terminie przewidzianym w art- 508 § 2 k. p. k. powinien być przez Sąd załatwiony w takim czasie, by strona była o postanowieniu Sądu zawiadomiona przed upływem terminu kasacyjnego i mogła do tego dostosować swą sytuację procesową. (8 II 38 — 2 K 711/37).

Art. 509. W razie cofnięcia kasacji przez stronę, wpłacona przez nią kaucja kasacyjna nie ulega zwrotowi, chyba że cofnięcie kasacji nastąpiło jeszcze przed zarządzeniem o jej przyjęciu przez przewodniczącego (art. 487, 488 i 505 § 2 k. p. k.).

Również w innych wypadkach pozostawienia kasacji bez rozpoznania kaucja kasacyjna nie ulega zwrotowi, jeżeli tylko sprawa prawidłowo zawisła przed instancją kasacyjną np. kasacja merytoryczna (art. 510 k. p. k.) lub kasacja nie odpowiadająca wymogom art. 511 k. p. k. itd.

Natomiast kaucja kasacyjna ulega zwrotowi, jeżeli kasacja dotknięta jest wadami, z powodu których już przewodniczący niższego sądu, powinien był kasację odrzucić (art. 487 k. p. k.) np. kasacja spóźniona, w takich wypadkach bowiem kasacja nie powinna była znaleźć się w instancji kasacyjnej i pozostawienie jej bez rozpoznania przez sąd kasacyjny nie może obarczać strony utratą kaucji tj. niekorzystnym skutkiem nieprawidłowego, z winy przewodniczącego (art. 487 k. p. k.), przeniesienia sprawy do instancji kasacyjnej. (16 VIII 38 — 1 K 27/38 i 1 K 599/38).

IV. Rozp. Prez. Rzplitej z 7 VI 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. poz. 468).

Art. 7. Obowiązek zgłoszenia rozpoczętego przemysłu ma charakter trwały, nieuczynienie zaś zadość temu obowiązkowi stanowi przestępstwo trwałe. Naruszenie przewidzianego w art. 7 prawa przemysłowego obowiązku jest karalne w myśl art. 126 tegoż prawa. (15 X 37 — 1 K 1149/37).

V. Rozp. Prez. Rzplitej z 22 III 1928 r. o godzinach handlu i godzinach otwarcia zakładów handlowych i niektórych przemysłowych (Dz. Ust. poz. 364).

Art. 8. Już samo przebywanie w zakładzie handlowym osób obcych stanowi użycie tego lokalu do celów, związanych z handlem. (7 XII 37 — 1 K 1271/37).

VI. Ustawa z 28 III 1933 r. o biurach pisania podań (Dz. Ust. poz. 269).

Art. 9. Z art. 17 ust. z 28 III 1933 r. i z § 31 rozp. wykon. z 27 IX 1933 r. (Dz. Ust. poz. 544) wynika, iż obowiązek uzyskania zezwolenia na prowadzenie biura pisania podań nie odnosi się do osoby, która już je prowadziła na mocy § 35 ust. 3 niemieckiej ustawy przemysłowej, choćby w chwili ogłoszenia ustawy z 28 III 1933 (Dz. Ust. poz. 269) zawodu swego z powodu przeszkody czasowo nie wykonywała, jeżeli tylko żadną decyzją władzy, służących uprawnień osoby tej z mocy poprzednio obowiązujących przepisów nie pozbawiono. (30 XI 37 — 3 K 1474/37).

Ordynacja podatkowa z 15 III 1934 (Dz. Ust. 1936, poz. 134).

Art. 176. W sprawach o przestępstwa podatkowe, przewidziane w Ordynacji Podatkowej, za które fakultatywnie grozi kara aresztu (art. 176, 177, 181, 183 i 184 Ord. Pod.), właściwą jest do orzekania z mocy art. 186 § 1 Ord. Pod. władza skarbową, jeżeli jednak władza ta uzna, że należałoby wymierzyć karę aresztu, lub areszt i grzywnę, natenczas odstępuje sprawę sądowi powszechnemu jako wyłącznie właściwemu (uchwała całej Izby Karnej z 21 V 1938 — 1 K 2839/37. W uchwale tej S. N. zmienił stanowisko prawne wyrażone w orzeczeniu, zamieszczonym w urzędowym Zbiorze Orzeczeń Nr 154/37).

Art. 177. Nierzetelne prowadzenie ksiąg handlowych, powodujące uszczuplenie podatku, lub narażające podatek na uszczuplenie podlega karze tylko z art. 177 Ord. Pod. i wyłącza równocześnie ściganie z art. 281 k. k., a to w myśl zasady *lex specialis derogat legi generali*.

Gdy jednak nierzetelne prowadzenie ksiąg handlowych wykracza poza płaszczyznę podatkową i zmierza zarazem np. do pokrzywdzenia wierzycieli, dłużnika itp., wówczas powstałą kwestię regulują przepisy o zbiegu, przewidziane w art. 31—36 k. k. (Uchwała całej Izby Karnej S. N. z 21 V 38 — 1 K 2839/37).

Stefan Bleszyński

Prokurator Sądu Najwyższego

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. USTAWODAWSTWO OGÓLNOPOLSKIE

Dekret z dnia 16 XII 1918 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego (Dz. Pr. poz. 67).

Art. 7. Mienie, poddane przymusowemu zarządowi państwowemu, nie może w czasie trwania zarządu przymusowego ulec obciążeniu na podstawie tytułu, który powstał w czasie tego trwania zarządu; wobec tego zatwierdzenie wniosku w przedmiocie wniesienia do wykazu hipotecznego nieruchomości, poddanej przymusowemu zarządowi państwowemu, wyroku, zasądzającego należność osobistą od właściciela tej nieruchomości, jeśli ten wyrok uzyskano w czasie trwania zarządu, winno ulec zawieszeniu do czasu wyrażenia zgody przez przymusowy zarząd państwowy lub do czasu uchylenia tego zarządu.

Dekret z dnia 16 XII 1918 r. poz. 67 nie został uchylony przez kod. post. cyw. (16/29 IX 1938 — C I 1049/38). (Św.)

Dekret z 4 II 1919 r. o samorządzie miejskim (Dz. Pr. poz. 140).

Art. 21. Nie wiąże gminy miasta warunek, zamieszczony w niezatwierdzonej przez radę miejską umowie zbiorowej z pracownikami rzeźni miejskiej, co do wypłaty odprawy za wysługę lat w wysokości miesięcznej pensji za każdy przepracowany rok, albowiem taka odprawa, nie przewidziana w rozporządzeniu Prez. Rzplitej z 16 III 1928 r. poz. 323, stanowiąc obciążające budżet gminy trwałe zabezpieczenie pracownika w kwocie, nie ulegającej ścisłemu określeniu, z natury swej zbliżona jest do zaopatrzenia emerytalnego, tego rodzaju zaś trwałe i nie określone zabezpieczenie, zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego Nr 220/35, może uchwalić jedynie rada miejska, nie zaś magistrat (30 III 1938 — C I 514/37). (Św.)

Ustawa z dnia 18 XII 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. Ust. 1920 r. poz. 7).

Art. 1. Klinika uniwersytecka nie jest zakładem pracy, prowadzonym w sposób przemysłowy, i tego jej charakteru nie zmienia okoliczność, iż kliniki pobierają pewne opłaty od zamożniejszych chorych. (28 IV 1938 — C I 1993/37). (Św.)

*Ustawa z 29 X 1920 o spółdzielniach. (Tekst jednolity
Dz. Ust. 1934 i. poz. 495).*

Art. 50. Jeżeli uchybienia przy zwołaniu walnego zgromadzenia były tak doniosłe, że nie można by uznać walnego zgromadzenia za należycie zwołane, to w tym przypadku każdy członek spółdzielni, który nie był powiadomiony o walnym zebraniu i nie był na nim obecny, może domagać się w drodze powództwa uznania bezskuteczności uchwały zapadłej na ogólnych zasadach prawa bez potrzeby zachowania przepisów ust. 2 i 3 art. 50 ust. o spółdz. (Wyrok z 13 IX 1937 — C III 1054/38). (Li)

Art. 78 ust. 2. Postanowienie sądu rejestrowego o ustanowieniu nowych likwidatorów na miejsce dotychczasowych może być zaskarżone przez radę nadzorczą spółdzielni. (25 III 1938 — C I 488/37). (Św.)

Ustawa z dnia 16 VIII 1923 o opiece społecznej (Dz. Ust. poz. 726).

Art. 7. Gdy osoba prywatna poniosła zamiast gminy, obowiązanej do sprawowania opieki społecznej, koszty leczenia niezamożnego chorego, może żądać od tejże gminy zwrotu poniesionych kosztów, przy czym do poszukiwania tych należności dopuszczalna jest droga sądowa, chociażby nie była zawarta z gminą umowa (por. orzec. Sądu Najwyższego Nr 421/34, 8/36, 313/36) co do utrzymywania lub leczenia niezamożnego chorego. (24 III 1938 — C I 3457/36). (Św.)

Ustawa o ochronie lokatorów z dnia 11 IV 1924 (Dz. Ust. poz. 406).

Art. 5. Podstawowe komorne ustalone w drodze sporu przez sąd obowiązuje na korzyść wynajemcy od chwili, od której wynajemca nie uznawał się czynszem płaconym przez lokatora za zaspokojonego zatem najpóźniej od chwili, gdy wynajemca zwrócił się o ustalenie podstawowego komornego do urzędu rozjemczego. (18 XII 1938 — C III 1446/35). (Li)

Art. 6. Przewidziana w ust. 3 tego artykułu możliwość przesłania komornego wypuszczającemu w najem przez biorącego w najem za pośrednictwem poczty w celu zwolnienia się od przyjętego zobowiązania stanowi szczególny sposób całkowitego do wysokości przesłanej sumy wywiązania się dłużnika ze swego obowiązku zapłaty należnego odeń komornego, chociażby wierzyciel przesłanej sumy nie przyjął, chyba że ostatni udowodni, iż komorne było wysłane z uchybieniem terminu płatności lub stanowiło tylko część przypadającej należności, co go uprawniało do nieprzyjęcia przesłanej sumy. (8 VI 1938 — C I 1066/37). (Św.)

Art. 11, ust. 1, 1, 2. Prawo wypowiedzenia uzasadnione jest już wówczas, gdy lokator zalega tylko częściowo z dwoma następującymi po sobie ratami. (18 XII 1937 — C III 1446/35). (Li.)

*Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 14 XI 1924
o prawie wekslowym (Dz. Ust. poz. 926).*

Art. 16. Przepis ten nie wyłącza w postępowaniu sądowym stosowania art. 249 kpc. i nie zarządza ścisłego dowodu. (5 XI 1937 — C III 1343/35). (Li.)

Art. 85. Protest opiewający, że weksel przedstawiono do zapłaty akceptantowi w miejscu płatności u domycyliata, nie zawiera żadnych okoliczności, które uzasadniałyby jego nieważność. (23 VIII — C III 1617/35). (Li.)

*Konkordat zawarty pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą
Polską z 10 II 1925 (Dz. Ust. poz. 501).*

Art. XV. Ugoda zawarta w czasie po wejściu w życie Konkordatu przez „Radę Parafialną” dotyczy podmiotu powołanego w myśl prawa kanonicznego do zawarcia ugody, jeżeli strony zawierające ugodę odnosiły ją do tego podmiotu i jeżeli przy akcie zawarcia ugody podmiot ten był należycie zastąpiony. (12 I 1938 — C III 77/36). (Li.)

*Ustawa z 15 VII 1925 o państwowym podatku przemysłowym
(Dz. Ust. poz. 550).*

Art. 92. Zasada prawna uchwalona przez wzmocniony komplet Sądu Najwyższego i wpisana do książki zasad obowiązuje dopóty, dopóki stosowana będzie ustawa, do której uchwalona zasada się odnosi, chyba że do danego zagadnienia ustalona zostanie odmienna zasada w drodze, która ma moc uchylającą pierwotnie uchwaloną zasadę. W grę wchodzi droga dvojaka: albo powzięcie uchwały przez komplet nadrzędny, a więc przez Całą Izbę, gdy orzekał komplet w składzie siedmiu sędziów, albo wydanie ustawy posiadającej w danej kwestii charakter autentycznej interpretacji. Art. 140 ordynacji podatkowej (w brzmieniu pierwotnym) łącznie z § 109 rozporządzenia wykonawczego do tejże ordynacji przedstawiają nowe unormowanie danego przedmiotu, nie odnoszą się natomiast do art. 92 ustawy o państwowym podatku przemysłowym z 15 VII 1925 (Dz. Ust. poz. 550) celem ustawowej wykładni jego treści. Art. 140 ordynacji podatkowej nie jest także normą proceduralną, która działałaby wstecz. Ponieważ więc kwestia interpretacji art. 92 o państwowym podatku przemysłowym

nie podlegała rozpoznaniu przez Całą Izbę, obowiązuje w dalszym ciągu zasada uchwalona w składzie siedmiu sędziów, że na podstawie art. 92 podatek przemysłowy korzysta z pierwszeństwa zaspokojenia z całego majątku ruchomego należącego do przedsiębiorstwa bez względu na to, czyją własnością jest ten majątek. (20 XII 1937 i 10 I 1938 — C III 1779/35 i 1443/35). (Li)

Ustawa z 28 X 1925 o wykonaniu reformy rolnej
(Dz. Ust. 1926 poz. 1).

Art. 65 ust. 1. Jeżeli władza ziemska uzależniła zatwierdzenie planu parcelacyjnego od przedłożenia dowodu uregulowania hipotek na parcelowanej nieruchomości, to nabywca parceli może jeszcze przed uzyskaniem własności domagać się wykreślenia hipotek obciążających nieruchomość, gdyż obowiązek ten należy do czynności mających na celu przeniesienie na nabywcę prawa własności. (3 I 1937 — C III 1816/35). (Li)

Art. 65 pkt 3. Dopóki nie nastąpi zatwierdzenie projektu parcelacji oraz wykazów nabywców zgłoszonych w czasie wykonywania parcelacji, dopóty żądanie przewłaszczenia nabytej parceli jest przedwczesne. Ponieważ bez zezwolenia właściwej władzy przewłaszczenie części parcelowanej nieruchomości w żadnym razie nastąpić nie może wobec bezwzględnego charakteru publicznych norm zawierających ograniczenia obrotu ziemią, nie można żądania przewłaszczenia uzasadnić twierdzeniem, że nieudzielenie zatwierdzenia polega na winie zbywcy i że wchodzi w grę § 162 kc. (3 I 1937 — C III 1816/35). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 XI 1927 o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 911).

Art. 11. Nie stanowią wynagrodzenia w sensie przepisu art. 11 korzyści przysługujące pracownikowi, polegające na tym, że w umowie zostało przyznane mu prawo do nabywania deputatu opałego po taniej cenie, do użytkowania gruntów deputedowanych na korzystnych warunkach i pasania inwentarza za obowiązującą niewysoką opłatą. Pracownik bowiem korzystając z ulg przyznanych mu w powyższym zakresie uiszcza ustalone z góry, aczkolwiek niższe niż osoby postronne wynagrodzenie za przyznane mu korzyści, czyli że nie otrzymuje ich jako wynagrodzenie za pracę. (24 XI — 29 XII 1937 — C III 1661/35). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 6 II 1928 o ustroju sądów powszechnych (Dz. Ust. 1932 poz. 863).

Art. 297 § 1 III pkt. 27 i 28. Przepisy § 70 ust. 3 niem. ust. o ustr. sąd. oraz § 29 ust. wykonawczej do tej ustawy nie mają

zastosowania w sprawach, w których skarb państwa dochodzi przeciwko urzędnikowi roszczeń z stosunku służbowego. (10 I 1936 — C III 1444/35). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 II 1928 r o wpisywaniu do ksiąg hipotecznych praw własności polskich osób prawnych kościelnych i zakonnych (Dz. Ust. poz. 120).

Art. 7. Stosownie do tego artykułu deklaracja ordynariusza, poświadczona przez delegata rządu, stanowi dostateczną podstawę do wpisania prawa własności do księgi hipotecznej, przy czym z art. 5 i nast. rozporządzenia nie wynika, aby delegat rządu obowiązany był uzasadniać, dlaczego uważa, iż zachodzą warunki, usprawiedliwiające poświadczenie deklaracji; również nie wynika z przepisów rozporządzenia z dnia 7 II 1919 r., aby w postępowaniu homologacyjnym, jakim jest postępowanie hipoteczne, mogło być obalone znaczenie deklaracji, odpowiadającej wymaganiom art. 7 rozporządzenia, i aby wydział hipoteczny był obowiązany wejść w rozważenie, czy zasadnie nastąpiło poświadczenie deklaracji przez delegata rządu (26 VIII 1938 — C I 1109/37). (Św)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 16 III 1928 o pracę pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 323).

Rozporządzenie to wyklucza tylko takie normy kodeksu zobowiązań, które z przepisami jego kolidują, nie zaś takich, które przepisy jego uzupełniają. Art. 473 k. z. należy do norm uzupełniających (20 XI 1937 — C III 1760/37). (Li)

Art. 1. Postanowienie w umowie o pracę, że pracownik domagać się może umówionego wynagrodzenia za cały czas trwania umowy służbowej, jeżeli rozwiązanie umowy nastąpiło ze strony pracodawcy, nie ma mocy obowiązującej w razie gdy pracownik dopuścił się nadużycia zaufania pracodawcy i naruszył istotnie postanowienia umowy i tym ważny dał powód do rozwiązania stosunku pracy (17/XI—4/XII 1937 — C III 3228/36). (Li)

Art. 41. 1. Termin sześciomiesięczny, przewidziany w art. 41 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 (Dz. Ust. Nr 35 poz. 323) o umowie o pracę pracowników umysłowych jest terminem przedawnienia we właściwym tego słowa znaczeniu.

2. § 201 kodeksu cywilnego z 1896 r. nie ma zastosowania do terminu przedawnienia z art. 41 powyższego rozporządzenia. (Skład siedmiu sędziów 31 X 1938 — C III 412/37). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczy pospolitej z 29 XI 1930 o kodeksie postępowania cywilnego (Dz. Ust. poz. 651 1932 poz. 802 i 934).

Art. 2. 1. Pobieranie przez gminę opłaty za używanie stoiska na targowicy miejskiej nie przemienia prawa przedsiębiorcy do korzystania ze stoiska, nadanego mu przez gminę, na prywatnoprawny stosunek najmu (16 VIII 1938 — C II 3085/37). (Db)

2. Warunki z § 898 niem. ordynacji ubezpieczeniowej nie są przesłankami dopuszczalności drogi sądowej, lecz wchodzą w skład merytorycznej zasadności powództwa (14 I 1938 — C III 2717/37). (Li)

Art. 2. Roszczenie o dodatkową rentę z oddziału B. Kasy Emerytalnej dla robotników Kolei Państwowych z b. dzielnicy pruskiej nie może być dochodzone w drodze procesu cywilnego, albowiem Kasa była zakładem specjalnym w rozumieniu § 1360 niem. ord. ubez. z I VII 1911, skutkiem czego w myśl §§ 1613 i nast. tej ordynacji o zasadności roszczeń o rentę rozstrzygają inne władze aniżeli sądowe, przepisy zaś te pozostały w mocy wobec art. 316 ust. o ubezpieczeniu społecznym, skoro sprawy Kasy Emerytalnej oddziału B. ustawą o ubezpieczeniu społecznym nie zostały objęte (art. 298 ust. 2), niezależnie od tego do organizacji, nadzoru i orzecznictwa Kasy Emerytalnej zatrzymały w myśl rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z 28 XII 1933 (Dz. Ust. poz. 807) moc obowiązującą stare ustawv w całej pełni (10 XII 1937 — C III 2105/37). (Li)

Art. 16. Kosztów protestu wekslowego nie wlicza się do sumy wekslowej przy oznaczaniu wartości przedmiotu sporu (24 IX 1938 — C II 631/38). (Db)

Art. 16, 17. Wydatek na upomnienie dłużnika o zapłatę powinien być zaliczony do kosztów w rozumieniu art. 16, a nie do roszczenia głównego i wydatek taki nie jest odrębnym roszczeniem w rozumieniu art. 17, albowiem przepis ten ma na uwadze kilka odrębnych roszczeń głównych objętych jednym pozwem, nie dotyczy on natomiast kosztów żądanych obok roszczenia głównego, stanowiących rodzaj jego przynależności (6 XI 1938 — C III 1253/37). (Li)

Art. 19 i 22. Także w sprawach o rozwiązanie umowy najmu pozwany może zgłaszać zarzuty przeciwko określonej przez powoda w pozwie wartości przedmiotu sporu tylko przed wdaniem się w spór (23 IV 1938 — C II 3359/37). (Db)

Art. 22. Jeżeli sąd I instancji z obrazą art. 22 nie dokona sprawdzenia wartości, sąd II instancji nie może sam powziąć w tym

przedmiocie merytorycznej decyzji, lecz powinien odesłać sprawę sądowi I instancji do rozpoznania i orzeczenia (6 XI 1938 — C III 1253/37). (Li)

Art. 114 § 2. Sąd II instancji nie jest uprawniony do rozpoznawania istoty sprawy i rozprawiania się z zarzutami apelanta, gdy rozpoznaje na posiedzeniu niejawnym nie skargę apelacyjną, lecz tylko zażalenie na odmówienie prawa ubogich i gdy same zarzuty nie są zupełnie i oczywiście bezzasadne. Dlatego nie może sąd II instancji oczywiście bezzasadności przyjąć z tej przyczyny, że skarga apelacyjna przytacza nowe fakty i dowody (art. 404 kpc.) (14 I 1938 — C III 2509/37). (Li)

Art. 119, 513 § 2, 525. Na postanowienie, którym sąd procesowy po ukończeniu procesu cofnął prawo ubogich nie służy skarga kasacyjna, gdy prawo ubogich odnosić się może tylko jeszcze do instancji egzekucyjnej (17 XII 1937 — C III 2248/37). (Li)

Art. 141. Wezwanie o uzupełnienie braku, w szczególności zaś o dołączenie pełnomocnictwa należy kierować do adwokata, który pismo podpisał, wniósł i był obowiązany do dołączenia pełnomocnictwa (11 II 1938 — C III 1216/35). (Li)

Art. 156. Skuteczność doręczenia w myśl art. 156 k. p. c. w drodze podjęcia pisma przez sekretarza adwokackiego zależna jest od udzielenia sekretarzowi na ten cel pełnomocnictwa. Pełnomocnictwo może być wyraźnie oświadczone lub dorozumiane. Za dorozumianym upelnomocnieniem przemawiałoby częstsze odbieranie przez sekretarza za wiedzą i przyzwoleniem adwokata pism sądowych adresowanych do adwokata i doręczone za zwrotnym poświadczeniem odbioru. Natomiast nie przemawia za posiadaniem pełnomocnictwa sama okoliczność, że osoba podejmująca pismo jest sekretarzem u adwokata, do którego pismo jest adresowane (26 XI 1937 — C III 1451/37). (Li)

Art. 164. Ogłoszenie na rozprawie terminu następnej rozprawy czyni zbędnym doręczenie pełnomocnikowi procesowemu strony wezwania do rozprawy tej następnej (16 V 1938 — C II 3348/37). (Db)

Art. 188. Po upływie terminu z art. 188 k. p. c. dalsze uzasadnienie wniosku o przywrócenie terminu jako spóźnione ulega pominięciu (20 XII 1937 — C III 2326/37) (Li)

Art. 206 p. 1, 222. Okoliczności faktycznych, nie przytoczonych przez strony w uzasadnieniu ich żądania lub obrony nie uwzględnia sąd nawet wówczas, gdy były one przedmiotem ich zeznań, gdyż zeznania nie mogą zastąpić twierdzeń stron (28 XII 1937 — C III 305/37). (Li)

Art. 212 i 215. Oświadczenie powodów w protokole rozprawy, iż „ograniczają żądanie pozwu w ten sposób, że cofają żądanie o odszkodowanie za stratę moralną” nie mieści w sobie zrzeczenia się tej części roszczenia, nie pozbawia zatem powodów prawa ponownego wytoczenia powództwa o zadośćuczynienie za krzywdę moralną (17 X 1938 — C II 2780/37). (Db)

Art. 233. Połączone sprawy do łącznej rozprawy i łącznego orzeczenia zachowują w zasadzie nadal swą odrębność i powództwa w każdej sprawie nie zlewają się w jedno powództwo i nie tworzą sporu o łącznej wartości (17 XI 1937 — C III 781/35 i 4 XII 1937 — C III 2004/37). (Li)

Art. 225. Wydanie przez sąd wyroku na posiedzeniu, wyznaczonym jedynie w kwestii dopuszczenia dowodu ze świadków, bez wysłuchania wyjaśnień stron co do meritum sprawy, stanowi powód do uchylenia tego wyroku (17 III 1938 — C I 486/37). (Św)

Art. 231. Sąd nie jest obowiązany rozpatrywać dowody zgłoszone dopiero po zamknięciu rozprawy (16 V 1938 — C II 3348/37). (Db)

Art. 236. Pozwany nie może w postępowaniu kasacyjnym powoływać się na niewłaściwość sądu, jeżeli postanowienia pierwszej instancji, oddalającego ten jego zarzut, nie zaskarżył do sądu apelacyjnego (23 V 1938 — C II 3042/37). (Db)

Art. 237. Na postanowienie sądu II instancji, odrzucające zarzut niedopuszczalności drogi procesu cywilnego, skarga kasacyjna jest dopuszczalna (Skład siedmiu sędziów 19 XII 1938 — C III 1549/37). (Li)

Art. 239. Zaniechanie przez sąd skłaniania stron do ugodowego załatwienia spraw, nie stanowi wady postępowania (16 V 1938 — C II 3348/37). (Db)

Art. 246. Sąd nie jest obowiązany uzasadniać w wyroku podstaw ustalania faktów, twierdzonych przez powoda a przyznanych przez pozwanego (16 V 1938 — C II 3348/37). (Db)

Art. 259. Powód może i w nieobecności pozwanego cofać dowody i ofiarować nowe dowody (16 V 1938 — C II 3348/37). (Db)

Art. 265. Dowód nie odnosi się do treści dokumentu w rozumieniu art. 265 k. p. c. jeżeli chodzi o wykładnię zawartych w nim oświadczeń lub o stwierdzenie okoliczności, wśród których dokument sporządzono (4 XII 1937 i 7 I 1938 — C III 3592/36 i 1873/35). (Li)

Art. 268. Dowód z ksiąg handlowych nie może być zastąpiony zeznaniami świadka o treści tych ksiąg (14 VII 1938 — C II 3072/37). (Db)

Art. 296 i 399. Sąd apelacyjny nie jest uprawniony zwrócić skargi apelacyjnej do uzupełnienia przez przytoczenie w niej podstaw apelacji (23 V 1938 — C II 3064/37). (Db)

Art. 323. Przypuszczenie sądu, że strona nie będzie mogła udzielić potrzebnych wyjaśnień, nie daje dostatecznej podstawy do pominięcia dowodu z przesłuchania stron, ponieważ nie da się naprzód przewidzieć, jakie wyniki da pewien środek dowodowy i sąd nie może tych wyników przesądzać (5 II 1938 — C III 109/36). (Li)

Art. 340 § 1, 341 § 1. Fakt, że sąd zamiast załatwić jednym wyrokiem definitywnie wszystkie żądania pozwu, wydał bez dostatecznej podstawy wyrok wstępny względnie częściowy, nie uzasadnia skargi kasacyjnej, jeżeli nieuzasadnione wydanie takiego wyroku dla ostatecznego wyniku sprawy pozostaje bez istotnego znaczenia (26 I 1938 — C III 1697/36). (Li)

Art. 347 § 3, 348, 351, 352, 378, 379. Umieszczenie w protokole postanowienia z uzasadnieniem nie czyni zadość przepisom postępowania, gdyż postanowienie nie ma ani treści przewidzianej w ustawie, ani nie jest zaopatrzone w przepisane podpisy (5 I 1938 — C III 2337/37). (Li)

Art. 369. Postępowanie zmierzające do usunięcia z orzeczenia oczywistych omyłek ma ten sam charakter, co postępowanie pierwotne. Ponieważ więc ferie sądowe wprowadzone ustawą z 14 IV 1937 (Dz. Ust. poz. 220) nie mają wpływu na postępowanie w sprawach z postępowania nakazowego, przeto także w postępowaniu mającym za przedmiot sprostowanie nakazu zapłaty bieżą terminy do wnoszenia środków odwoławczych podczas ferii sądowych (14 I 1938 — C III 2558/37). (Li)

Art. 424, 425. Nie służy skarga kasacyjna na postanowienie odmawiające sporządzenie orzeczenia z uzasadnieniem na piśmie jeżeli skarga ta jest niedopuszczalna na samo orzeczenie (7 I 1938 — C III 2477/37). (Li)

Art. 424 § 2. 1. Oddalenie zarzutu niedopuszczalności drogi procesu cywilnego przez sąd apelacyjny nie ulega zaskarżeniu osobną skargą kasacyjną (6 IX 1938 — C II 3015/37). (Db)

2. Na postanowienie nierozpoznawania powództwa wzajemnego z przyczyny niezłożenia należnych opłat sądowych nie ma skargi kasacyjnej (26 IV 1938 — C II 3062/37). (Db)

Art. 425 § 1. 1. Wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi suma dochodzona skarga kasacyjną a nie kwota pierwotnie żądana w pozwie (16 V 1938 — C II 3351/37). (Db)

2. Skarga kasacyjna w sprawie kosztów sporu (zaliczki na rzecz kuratora, ustanowionego dla strony pozwanej) nie jest dopuszczalna, jeżeli ze względu na wartość przedmiotu sporu, kasacja na wyrok co do istoty sprawy nie byłaby dopuszczalna (9 IX 1938 — C II 95/38).

Art. 426 p. 1. W sprawie o wynagrodzenie szkody górniczej nie można kasacji opierać na twierdzeniu, że poszkodowany dowiedział się o szkodzie dopiero w r. 1936, jeżeli sąd apelacyjny ustalił, że poszkodowany wiedział o niej już w grudniu 1932 r. (2 VI 1938 — C II 3331/37). (Db)

Art. 426 p. 2. Strona nie może opierać kasacji ani na ponownym otwarciu w pierwszej instancji rozprawy poprzednio zamkniętej, jeżeli postanowienia tego nie wytknęła we właściwym czasie ani też na dopuszczeniu w pierwszej instancji zmiany pozwu, jeżeli na postanowienie to nie wniosła zażalenia (1 XII 1936 — C II 1398/36). (Db)

Art. 428. Kaucja nie ma znaczenia kaucji przepisanej, jeżeli nie została wpłacona w kasie sądu, w którym należało wnieść skargę kasacyjną. Niemniej kaucja uiszczona w sposób niewłaściwy uchodzi za kaucję przepisową, jeżeli sąd kaucję przyjął (24 IX 1937 — C III 619/37). (Li)

Art. 439. Dokumentów przedstawionych w sprawie po raz pierwszy dopiero w skardze kasacyjnej, Sąd Najwyższy nie rozpatruje (16 V 1938 — C II 3348/37). (Db)

Art. 443 l. 1 i 2, 454. Okoliczność, że sędzia brał udział przy wydaniu wyroku, przeciwko któremu skierowana jest skarga o wznowienie, nie wyłącza go bezwzględnie od orzekania w postępowaniu na skargę o wznowienie, lecz tylko wówczas, gdy w procesie ukończonym prawomocnym wyrokiem był wyłączony lub gdy pozbawił skarżącego możliwości działania w procesie (17 XII 1937 — C III 2074/37). (Li)

Art. 448 § 1 p. 2. Skarga o wznowienie służy w terminie miesięcznym od dnia, w którym strona dowiedziała się o zapadłym orzeczeniu, bez względu na sposób i formę otrzymania odpowiednich informacji; jednakże powzięcie takiej wiadomości przez stronę interesowaną dla możliwości ścisłego łączenia z nim powyższych skutków procesowych winno dotyczyć nie tylko samego faktu zapadnięcia orzeczenia sądowego, lecz i jego treści, jako należytej dla strony podstawy, uzasadniającej ewentualną konieczność żądania wznowienia w razie naruszenia zapadłym orzeczeniem jej interesów (26 IV 1938 — C I 2798/37). (Św.)

Art. 464, 467. W postępowaniu nakazowym może być rozpoznawany zarzut zgłoszony przez pozwanego o umorzeniu długu wekslowego, czy to przez zapłatę czy przez potrącenie (17 II 1938 — C II 2040/37, 30 VI 1933 — C II 6/38). (Db)

Art. 491. 1. K. p. c. nie przewiduje udziału sądu państwowego przy wyłączaniu sędziów polubownych (25 VIII 1938 — C II 90/38). (Db)

2. Nieważność zapisu na sąd polubowny nie musi być dochodzona w osobnym postępowaniu, zarzut nieważności może być zgłoszony także w sporze o świadczenie roszczenia, poddanego zapisem sądownictwu polubownemu (24 V 1938 — C II 2690/37). (Db)

3. Postanowienie sądu apelacyjnego, uznające zapis za wygasły, nie może być zaskarżone rekuresem, lecz jedynie skargą kasacyjną (5 VIII 1937 — C II 524/37). (Db)

Art. 501. 1. Ugoda, zawarta przed sądem polubownym, nie posiada powagi rzeczy osadzonej co do kwestii nią uregulowanych (26 X 1936 — C II 1371/36). (Db)

2. Dłużnik egzekucyjnie zajętej wierzytelności nie jest obowiązany zapłacić jej wierzycielowi egzekwującemu, jeżeli wyrokiem sądu polubownego orzeczone zostanie nieistnienie tej wierzytelności (30 V 1938 — C II 3316/37). (Db)

Art. 503 § 1 p. 1. W zgłoszeniu zarzutu, że sędziowie polubowni przed wydaniem zaskarżonego orzeczenia wydali już poprzednio w sprawie orzeczenie, mieści się zarzut, że zapis na sąd polubowny stracił moc przez wydanie poprzedniego orzeczenia (16 XII 1937 — C II 1408/37). (Db)

Art. 513. W sądowym postępowaniu egzekucyjnym nie ma żadnego środka odwoławczego do Sądu Najwyższego na postanowienie drugiej instancji (26 X 1936 — C II 2523/36). (Db)

Art. 521. Komornik nie jest uprawniony do uchylenia zarządzenia tymczasowego, wydanego przez sąd procesowy. Samowolne uchYLENIE przezeń takiego zarządzenia może spowodować jego oraz skarbu państwa odpowiedzialność za szkody wynikłe stąd dla powoda (30 VIII 1937 — C II 486/37). (Db)

Art. 527. Przepisy części II k. p. c. mają zastosowanie także do przymusowego wykonania uchwał wydanych w postępowaniu niespornym oraz do uгод sądowych zawartych w tym postępowaniu (16 III 1937 — C II 2804/36). (Db)

Art. 566. Potrącenie oświadczone po powstaniu tytułu egzekucyjnego stanowi materialno-prawną podstawę zarzutu z art. 566. Wykazania dokumentem wymaga nie tylko oświadczenie potrące-

nia, lecz również wierzytelność wzajemna; niekonieczny jest wyrok sądowy, wystarczy każdy inny dokument publiczny lub prywatny, o ile sam przez się dowodzi wierzytelności (6 X 1937 — C III 1802/35). (Li)

Art. 567 § 1 lit. 1. Powództwa z tego przepisu nie można opierać na twierdzeniu, że wierzyciel egzekwujący wiedział o prawie obligatoryjnym powoda do nabycia własności zajętej rzeczy (3 I 1938 — C III 553/36). (Li)

Art. 800 § 3, 801 § 1. Materialno-prawne pierwszeństwo hipoteki wynikające z przepisów §§ 879 i nast. k. c., a stopień z art. 800, o którym mówi § 3, nie pokrywają się, gdyż pierwszeństwo oznacza kolejność pomiędzy dwoma lub kilkoma prawami rzeczowymi, stopień zaś określa kolejność w jakiej wierzyciele zaspokojeni zostaną przy podziale sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości. Chociaż odsetki przekraczające okres dwuletni przed licytacją podlegają pokryciu w stopniu siódmym, ma określenie ich pierwszeństwa materialno-prawnego istotne znaczenie z uwagi na przepis art. 801 § 1 k. p. c., skoro prawa hipotecznie zabezpieczone będą w kategorii siódmej pokryte w kolejności ich pierwszeństwa materialnego. Dlatego nakazanie w wyroku pozwanemu, by tolerował z nieruchomości z pierwszeństwem hipoteki egzekucję odsetek za okres przekraczający czas dwuletni przed licytacją, ma w art. 801 § 1 k. p. c. pełne usprawiedliwienie (10 I 1938 — C III 1014/36). (Li)

Przepisy wprowadzające k. p. c. z 29 XI 1930 (Dz. Ust. poz. 652 i z r. 1932 poz. 803).

Art. X § 1. W sprawie o rozdział małżeństwa od stołu i łoża niestawiennictwo osobiste strony powodowej do próby ugodowej nie ma skutku cofnięcia pozwu (10 VI 1938 — C II 3144/37). (Db)

Art. XXV p. 2. Do wyłączenia sędziów w postępowaniu niespornym mają zastosowanie przepisy k. p. c., a nie przepisy austriackiej normy jurysdykcyjnej (21 II 1938 — C II 3039/37). (Db)

Prawo górnicze z dnia 29 XI 1930 r. (Dz. Ust. poz. 654).

Art. 99 i 143. Art. 99 prawa górniczego mówi o odszkodowaniu za szkody, powstałe wskutek robót górniczych w kopalni, a art. 143 o obowiązku prowadzenia ruchu technicznego zakładu górniczego w sposób, nie narażający na bezpieczeństwo życia i zdrowia ludzkiego tudzież interesu publicznego, nie dotyczą więc te przepisy rabunkowej eksploatacji węgla w bieda-szybach przez osoby trzecie, nie przez zakład górniczy (8 IX 1938 — C I 1359/37). (Św)

Regulamin przewozów kolejowych z 21 IX 1931 (Dz. Ust. poz. 721).

§ 7 p. 14. Strona, która nadając do przewozu kolejowego mąkę, zadeklarowała ją jako paszę treściwą, obowiązana jest dopłacić za przewóz podwójną różnicę między uiszczonym a należnym przewoźnym (25 III 1938 — C II 2452/37). (Db)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 VIII 1932 o zapobieganiu skutkom trudności płatniczych w rolnictwie (Dz. Ust. poz. 652).

Art. 95. Ze względu na przepis ten oraz na art. 17 przepisów o kosztach sądowych z 24 X 1934 w postępowaniu toczącym się na podstawie powyższego rozporządzenia nie służy skarga kasacyjna na postanowienie zarządzające zwrot zażalenia z powodu spóźnionego uiszczenia opłaty sądowej (12 I 1938 — C III 1475/37). (Li)

Ustawa Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (rozporządzenie Ministra Skarbu z 3 IX 1932 (Dz. Ust. 1933 poz. 66).

Art. 66. Okoliczność, że osoba zainteresowana, która nie zgłosiła w ustawowym terminie zarzutów co do niezachowania właściwych formalności przy wystawieniu nieruchomości na licytację przez Towarzystwo, nie była zawiadomiona o wystawieniu nieruchomości na sprzedaż, nie może jej nadać uprawnienia do skargi, którego wyraźnym przepisem ustawy jest pozbawiona (24 VIII 1938 — C I 24/38). (Św)

Ustawa z dnia 28 III 1933 r. o wstrzymaniu eksmisji dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki i położonych w obrębie wsi i osad na obszarze okręgów Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie (Dz. Ust. poz. 187).

Art. 1. Ustawa powyższa, jako prawo wyjątkowe, mające na względzie wyłącznie budynki mieszkalne, wzniesione na cudzym gruncie celem zabezpieczenia ich właścicielom dachu nad głową, nie może mieć zastosowania do przypadku, gdy budynki zostały postawione dla celów przemysłowych, stanowiąc integralną część przedsiębiorstwa, przeznaczoną dla zamieszkania personelu, to przedsiębiorstwo obsługujące (23 III 1938 - C I 593/37). (Św)

Ustawa z 28 III 1933 o uregulowaniu prawa własności gruntów oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego (Dz. Ust. poz. 267).

Art. 1. Jeżeli w terminie nakazanym w zezwoleniu na parcelację nie nastąpiło przepisanie tytułu własności na nabywców, to

postępowanie o uregulowaniu własności zostaje wszczęte prawidłowo i odbywa się do końca stosownie do przepisów ustawy z 28 III 1933 bez względu na stanowisko, jakie w tym względzie zajmuje właściciel nieruchomości. Dlatego nie ma na zasadność wszczęcia i toku postępowania żadnego wpływu fakt, że właściciel z nabywcami parcel zawrze ugodę co do sposobu załatwienia sprawy przewłaszczenia parcel (7 II 1938 — C III 2980/37). (Li)

Art. 4 i 5. Złożenie załączników przewidzianych w ustawie po upływie sześciomiesięcznego terminu nie skutkuje zwrócenia wniosku o uregulowanie własności. W fakcie bowiem uzupełnienia wniosku mieści się w każdym razie oświadczenie woli, że wnioskodawca podtrzymuje wniosek znajdujący się jeszcze w sądzie (7 II 1938 — C III 2980/37). (Li)

Art. 11 a. Nabycie nieruchomości na przetargu przymusowym nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu wniosku o uregulowanie własności, gdy nabycie nastąpiło po objęciu parcel w posiadanie ich nabywców. Ustawa bowiem nie czyni żadnej różnicy pomiędzy poszczególnymi sposobami nabycia własności przez nowego właściciela (7 II 1938 — C III 2980/37). (Li)

Art. 13 ust. 3. Sąd nie jest związany projektem segregacji wierzytelności przedłożonym przez instytucję kredytu długoterminowego. Sąd uwzględniać musi jedynie obowiązujące w tym względzie przepisy a w szczególności też statuty instytucji kredytu długoterminowego (7 II 1938 — C III 2980/37). (Li)

Ustawa z 23 III 1933 o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. Ust. poz. 294).

Art. 15 ust. 3, art. 108. Przepisy te nadają osobowość prawną gromadzie, art. 15 ust. 3 bowiem postanawia, że gromada jest podmiotem majątku, dobra gromadzkiego i innych praw majątkowych, przepisy zaś art. 108 postanawiają, że majątek i wszelkie prawa i obowiązki gmin dotychczasowych przechodzą na rzecz właściwych gromad (15 X 1937 — C III 1590/36). (Li)

Ustawa z 28 III 1933 o ubezpieczeniu społecznym (Dz. Ust. poz. 396).

§ 2. Przedsiębiorca nie jest obowiązany zgłaszać do ubezpieczenia osoby, która nie pozostaje do niego w stosunku pracy najemnej, lecz w stosunku podprzesiębiorcy (30 VI 1938 — C II 3353/37). (Db)

Kodeks zobowiązań z 27 X 1933 (Dz. Ust. poz. 598).

Art. 48 § 2. Wierzyciel, który nie przyjął zapłaty od dłużnika, nie może skorzystać z weksli, otrzymanych od innej osoby na zabezpieczenie spłaty długu (2 VI 1938 — C II 3049/37). (Db)

Art. 60 i 239. Właściciel domu nie ma obowiązku odszkodowania wobec lokatora, któremu przyrzekł nie wynajmować dalszego lokalu w swym domu na sklep towarów bławatnych, jeżeli inny najemca, który wziął w najem inny sklep na handel towarami galanteryjnymi, rozszerzył wbrew woli właściciela swe przedsiębiorstwo na towary bławatne a właściciel domu mu z tej przyczyny wypowiedział natychmiast umowę najmu (25 VIII 1938 — C II 10/38). (Db)

Art. 85. Jeżeli szkoda rzeczywista, jaką strona poniosła wskutek zerwania umowy przez drugą stronę, wynosi tylko 232 zł, odszkodowanie w kwocie 1750 zł, chociażby leżące w granicach odszkodowania umownego, jest wygórowane (28 VI 1938 — C II 3313/37). (Db)

Art. 110. Skutki braku formy nakazanej ustawą objawiają się nie wyłącznie w stosunku pomiędzy cedentem a cesjonariuszem, lecz wszędzie gdzie powstaje spór o cesję, a więc zwłaszcza w stosunku pomiędzy cesjonariuszem a dłużnikiem (10 XII 1937 — C III 851/36). (Li)

Art. 123. Żona nie odpowiada z tytułu niesłusznego zbgacenia za pożyczkę, którą otrzymał jej mąż, chociażby jej podarował sumę, uzyskaną z pożyczki (28 VI 1938 — C II 3337/37). (Db)

Art. 142. Ciężar dowodu, że osoba odpowiedzialna za czyn cudzy, dopełniła obowiązku swego do starannego wykonywania nadzoru, spoczywa na osobie odpowiedzialnej, nie zaś na poszkodowanym. Sąd przyjmując, że osoba odpowiedzialna starannie wykonywała nadzór, powinien podać okoliczności faktyczne, na których oparł tę ocenę (18 VIII 1938 — C II 32/38). (Db)

Art. 148. Skarb państwa nie odpowiada za uszkodzenia cielesne zadane przez dzika, który wypadł z lasu państwowego (23 IX 1938 — C II 327/38). (Db)

Art. 165 i 166. Roszczenie o odszkodowanie za krzywdę moralną, doznaną przez najbliższych osoby zmarłej w katastrofie kolejowej, nie przechodzą na ich spadkobierców (31 V 1938 — C II 3142/37). (Db)

Art. 165 § 2 i 283 § 2. Bieg przedawnienia roszczenia o odszkodowanie za uwiedzenie pod przyrzeczeniem małżeństwa, rozpoczyna się dopiero z chwilą, gdy uwodziciel oświadczy uwiedzionej, że się z nią nie ożeni (30 VI 1938 — C II 3354/37). (Db)

Art. 173. Pisemne zawiadomienie o cesji nie stanowi bezwzględ-
nego dowodu, że nastąpił przelew roszczenia (10 XII 1937 — C
III 851/36). (Li)

Art. 188. Przepis tego artykułu odnosi się do wszelkiego ro-
dzaju zbycia i nabycia majątku przez sprzedaż, darowiznę, zamię-
nę, a więc i przez sądową ugodę; przez długi, ciężące na majątku,
rozumieć należy tylko te wierzytelności, za które majątek odpo-
wiada rzeczowo i które istniały już w czasie zbycia majątku, i nie
podpada pod powyższy przepis ustanowione w umowie przedwstęp-
nej zobowiązanie sprzedaży majątku (29 III, 13 IV 1938 — C I
642/37). (Św)

Art. 243. Z zestawienia treści art. 243 § 2 k. z. z postanowie-
niami art. 240 i 241 tegoż kodeksu wynika, że ustawowym warun-
kiem zwłoki jest wina dłużnika i ostatni nie odpowiada za zwło-
kę w przypadku, gdy nastąpiła ona wskutek okoliczności, które
zaszły bez jego winy i za które on ponosić odpowiedzialności nie
może, do takich zaś okoliczności należą nie tylko przypadki siły
wyższej, lecz i wszelkiego rodzaju fakty, usprawiedliwiające zwło-
kę, przy których istnieniu dłużnikowi nie można przypisywać roz-
myślnego działania lub zaniechania bądź też niedołożenia staran-
ności, wymaganej w uczciwym obrocie lub w danym stosunku praw-
nym (13 VII 1938 — C I 429/38). (Św)

Art. 248. Od każdej raty alimentacyjnej, nie zapłaconej żonie
przez męża w terminie, należą się żonie odsetki (14 V 1938 — C
II 3345/37). (Db)

Art. 270. Odpisanie należności w księgach komunalnej kasy
oszczędności nie uzasadnia przyjęcia, iżby kasa zrzekła się tej na-
leżności (19 XI 1937 — C II 1280/37). (Db)

Art. 279. Roszczenie dochodzone pozwem we właściwym cza-
sie, przedawnia się w razie zawieszenia postępowania wskutek nie-
stawienia się obu stron na rozprawie dopiero z upływem pełnego
ustawowego terminu przedawnienia od daty zawieszenia postępo-
wania (31 V 1938 — C II 3092/37). (Db)

Art. 287 § 1. Dwudziestoletni termin przedawnienia ma także
zastosowanie wówczas, gdy uznanie długu na piśmie nastąpiło
przed wejściem w życie kodeksu zobowiązań (30 IX 1938 — C II
414/37). (Db)

Art. 288. 1. Aby ocenić, czy dłużnik działał czynność ze szko-
dą wierzyciela, należy ustalić wysokość wierzytelności, dla której
żądane jest uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną oraz wy-
sokość innych długów dłużnika i porównać je z wartością majątku
dłużnika (4 X 1937 — C II 862/37). (Db)

2. Zgoda dłużnika na wyposażenie jego żony zamiast niego przez jego rodziców podlega zaskarżeniu przez wierzycieli (7 X 1938 — C II 501/38). (Db)

3. Zrzeczenie się prawa do fideikomisu i objęcie na skutek tego użytkowania przez oczekiwacza nie stanowi czynności, która mogłaby być zaskarżona jako działająca na szkodę wierzycieli (5 XI 1937 — C II 1001/37). (Db)

4. Bezskuteczność umów działywanych w dniach 19 września 1931 lub 23 marca 1933 w zamiarze pokrzywdzenia wierzycieli, należy ocenić według prawa dawniejszego a nie według kodeksu zobowiązań (11 X 1937 — C II 875/37, 14 V 1938 — C II 3265/37). (Db)

Art. 290. Czynność prawną, dokonaną z następcą prawnym osoby, która z dłużnikiem zerwała umowę, należy uznać za przynoszącą następcy korzyści pod tytułem darmym, jeżeli następca ten za odpłatą w kwocie czterystu złotych uzyskuje nieruchomość w wartości wyższej o pięćset złotych (29 III 1938 — C II 2529/37). (Db)

Art. 295 i 402. Nabycie owoców przyszłego zbioru jest umową sprzedaży a nie umową dzierżawy (20 XII 1937 — C II 1612/37). (Db)

Art. 309. W razie odstąpienia nabywcy maszyny od umowy z powodu wad nabytej rzeczy, obowiązek nabywcy do zwrotu maszyny może być orzeczony wyrokiem tylko na wniosek sprzedawcy (25 II 1938 — C II 2199/37). (Db)

Art. 364 § 2. Zastrzeżenie odwołania darowizny przez darczyńcę w razie niedopełnienia przez obdarowanego obowiązków na niego w umowie darowizny włożonych, ma moc obowiązująca (30 III 1938 — C II 2544/37). (Db)

Art. 365. Darczyńca, który popadł w niedostatek, nie może żądać od obdarowanego kwoty przenoszącej ustawowe odsetki od wartości zbgacenia (14 IX 1937 — C II 651/37). (Db)

Art. 366. 1. Zniewagi, których wobec darczyńcy dopuszcza się mąż obdarowanej, nie stanowią podstawy do odwołania darowizny (20 XII 1937 — C II 1613/37). (Db)

2. Nie stanowi podstawy do odwołania darowizny cudzołóstwo, popełnione przez obdarowanego za zgodą żony, która go obdarowała (10 II 1938 — C II 2054/37). (Db)

Art. 370 i 402. 1. Wzięcie w używanie za odpłatą lokalu piekarni, składającego się z pracowni i sklepu wraz z inwentarzem, obejmującym sprzęty i narzędzia piekarskie, jest najmem lokalu, nie zaś dzierżawą przedsiębiorstwa (8 X 1937 — C II 854/37). (Db)

2. Umowa, którą jedna strona oddaje drugiej nie tylko używanie rzeczy, lecz także prawo wytwarzania i pobierania pożytków (np. prowadzenie łaźni parowej), jest umową dzierżawy (5 VIII 1937 — C II 534/37). (Db)

3. Objęcie lokalu w kolejowym budynku stacyjnym na prowadzenie bufetu jest najmem a nie dzierżawą, jeżeli obejmujący sam dostarcza urządzenie bufetowe i stara się o koncesję na prowadzenie przedsiębiorstwa (10 VI 1937 — C II 167/37). (Db)

Art. 387 § 1. W razie zajęcia przed dniem 1 lipca 1935 przez komornika dla zabezpieczenia czynszu najmu rzeczy wniesionych przez najemcę do ujątego mieszkania a wyniesionych następnie przed tymże dniem, wynajmujący nie traci ustawowego prawa zastawu z § 1101 austr. kod. cyw.; w razie zaś wyniesienia tychże rzeczy po dniu 1 lipca 1935, wynajmujący traci to prawo (9 II 1937 — C II 2415/36). (Db)

Art. 388. Odstąpienie od umowy najmu z powodu zalegania przez lokatora z zapłatą czynszu może być oświadczone w pozwie o zwrot przedmiotu najmu. Nie zależy ono ani od oznaczenia lokatorowi dodatkowego terminu do zapłaty zaległego czynszu, ani od wypowiedzenia umowy najmu (10 V 1937 — C II 313/37). (Db)

Art. 393. Jeżeli w ugodzie sądowej, dotyczącej rozwiązania umowy najmu zastrzeżono, że lokator opróżnić ma mieszkanie na każde żądanie wynajmującego, wynajmujący może z wnioskiem o eksmisję wystąpić i po upływie czasu dłuższego, chociażby w tym czasie przyjmował od lokatora komorne bieżące (17 VIII 1937 — C II 447/37). (Db)

Art. 413. W razie rozwiązania umowy dzierżawy wskutek ziszczenia się warunku rozwiązującego stosować należy do pozwu o zwrot rzeczy oddanej w dzierżawę przepisy kodeksu zobowiązań a nie przepisy prawa rzeczowego (22 X 1937 — C II 729/37). (Db)

Art. 441 i nast. Świadczenie adwokata, stanowiące wykorzystanie tak dla dobra poszczególnych klientów jak i dobra publicznego jego wiedzy fachowej i doświadczenia, muszą być oceniane według tytułu XI k. z., który normuje umowy mające za przedmiot pracę ludzką, a więc umowy o pracę w szerszym tego słowa znaczeniu, czyli o świadczenie usług. Z przepisów tego tytułu nasuwają się jako najbardziej odpowiednie postanowienia działu XIX-go dotyczące zlecenia a tylko w wyjątkowych wypadkach stosunek adwokata do klienta wynikać będzie z umowy o pracę w ściślejszym tego słowa znaczeniu (dział I) lub z umowy o dzieło (dział II tyt. XI), gdyż umowa o pracę wymaga służbowej zależności od klienta zaś w umowie o dzieło zapewnia pracownik konkretny wynik swej pra-

cy, tymczasem umowa z adwokatem nie spełnia normalnie ani jednej ani drugiej przesłanki, wbrew też zasadzie art. 478, 489 k. z. należy się adwokatowi wynagrodzenie bez względu na wynik sprawy. Za charakterem umowy z adwokatem jako zlecenia przemawia także uzasadnienie Komisji Kodyfikacyjnej do kodeksu zobowiązań (28 XII 1937 — C III 1614/37). (Li)

Art. 473. Przy dochodzeniu roszczeń emerytalnych przez pracownika przeciwko pracodawcy, wynikających z umowy o pracę, przepis art. 473 k. z. ma zastosowanie (Skład siedmiu sędziów 3 XII 1938 — C III 1771/37). (Li)

Art. 473. Przepis ten ma zastosowanie także do roszczeń pracownika z § 615 k. c., gdy pracodawca wypowiedział bezterminowo stosunek pracy mimo braku ważnej przyczyny i pracownika dalej nie zatrudnia. Słowo bowiem „zakończenie” w art. 473 wskazuje na to, że chodzi tak samo o koniec faktyczny jak i prawny (20 XI 1937 — C III 1760/37). (Li)

Art. 478 i nast. Przyrzeczenie adwokatowi na wypadek wygrania sprawy wyższego honorarium nie nadaje umowie będącej normalnie zleceniem charakteru umowy o dzieło; wygrana nie jest zapewnionym wynikiem pracy a raczej warunkiem, od którego zależy roszczenie o wyższe honorarium (28 XII 1937 — C III 1614/37). (Li)

Art. 517. Pośrednikowi nie należy się wynagrodzenie za wskazanie do kupna domu, jeżeli strona oferty nie przyjęła, gdyż dom nie był wówczas jeszcze wykończony, chociaż dom ten następnie po jego wykończeniu i zajęciu przez lokatorów zakupiła (30 XI 1937 — C II 1396/37). (Db)

Przepisy z 27 X 1933 wprowadzające kodeks zobowiązań (Dz. Ust. poz. 566).

Art. XL. Wyrażenie zgody z § 1445 k. c. związane jest z istotą stosunku prawnego, wobec czego ma zastosowanie § 184 ust. 1 k. c. (12 I 1938 — C III 23/37). (Li)

Prawo o notariacie z 27 X 1933 (Dz. Ust. poz. 609).

Art. 90 § 2. Na postanowienie odmawiające wnioskowi o wydanie wypisu nie służy wobec braku szczególnego przepisu w prawie o notariacie żaden środek odwoławczy do Sądu Najwyższego (14 I 1938 — C III 484/37). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o wierzytelnościach w walutach zagranicznych (Dz. Ust. poz. 509).

Art. 1. Sąd apelacyjny może z uwagi na treść art. 1 pominąć zapłatę w dolarach, chociaż strona pozwana nie wyraziła szczególnego życzenia zapłaty w złotych polskich, jeżeli sąd I instancji mimo braku takiego wniosku zasądził zapłatę w złotych, a pozwany w instancji apelacyjnej przeciwko temu nie podnosił żadnych zarzutów (10 XII 1937 — C III 1071/36). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 X 1934 o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych (Dz. Ust. poz. 841 i 1936 poz. 59).

Art. 54. Na segregację wierzytelności uwzględniającą przepis art. 54 nie może żalić się właściciel, gdy nie dotyczy ona jego własnych praw, a jedynie dotyczy uprawnień wierzyciela (7 II 1938 — C III 2980/37). (Li)

*Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 X 1934
Prawo o postępowaniu układowym (Dz. Ust. poz. 836).*

Art. 60. Nie służy skarga kasacyjna na postanowienie, którym sąd apelacyjny zatwierdza postanowienie sądu okręgowego umarzające postępowanie z powodu niedojścia do skutku układu (9 II 1938 — C III 3090/37). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o kosztach sądowych (Dz. Ust. poz. 837).

Art. 39. Sporne rozprawianie nad zawieszeniem postępowania należy również do rozprawy w zrozumieniu art. 225 k. p. c. (art. 234 k. p. c.); dlatego w czasie cofnięcia skargi apelacyjnej po rozprawianiu nad zawieszeniem strona nie może domagać się zwrotu Połowy wpisu (10 XII 1937 — C III 1765/37). (Li)

Ustawa z 14 IV 1937 o zmianie ustroju sądów powszechnych (Dz. Ust. poz. 220).

Art. 59¹—59⁴ Postanowienia art. 59¹ do 59⁴ z dnia 14 IV 1937 o zmianie ustroju sądów powszechnych (Dz. Ust. poz. 220), dotyczące ferii sądowych, należy stosować również do spraw rozpoznawanych w myśl art. XXXVI przep. wprowadz. k. p. c. według ustawy postępowania cywilnego z dnia 20 listopada 1864, 1 sierpnia 1895, 30 stycznia 1877 (Skład siedmiu sędziów 15 X 1938 — C III 2915/37). (Li)

II. USTAWODAWSTWO DZIELNICOWE

1. B. ZABÓR ROSYJSKI

Kodeks cywilny Królestwa Polskiego.

Art. 232. Wydzielenie pozostałemu przy życiu małżonkowi na mocy art. 232 k. c. p. na dożywocie działki mniejszej niż 6 morgów nie stanowi zakazanego prawem (przepisy z 11/23 czerwca 1891 zb. pr. i rozp. nr 76, poz. 821) rozdrobnienia osady włościańskiej. Małżonkowi, pozostałemu przy życiu, służy prawo przy działkach wskazania bez losowania przypadającej mu na mocy art. 232 k. c. p. części, wybrana zaś przez niego część winna być w sposób wyraźny i nie budzący żadnych wątpliwości wyszczególniona w wyroku działowym (1 VI 1938 — C I 2579/37).

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 778. Przepisy ustawy hipotecznej tylko dla hipotecznego ujawnienia praw spadkobierców wymagają wylegitymowania się ich w trybie postępowania hipotecznego, ale nie dla przyjęcia spadku, które może się wyrazić w czynach, przewidzianych w art. 778 k. c.; odmienny pogląd pozbawiałby wszelkiego znaczenia przepis art. 131 ust. hip. w stosunku do spadkobierców, którzy nie wzięli udziału w hipotecznym postępowaniu spadkowym, mianowicie nie mogąc przyjąć spadku, nie mogliby oni dochodzić swych praw przeciwko wylegitymowanym spadkobiercom (25 V 1938 — CI 913/37).

Art. 1079. Zarówno judykatura francuska, jak i Sąd Najwyższy w zasadzie stoją na stanowisku, iż przy ustalaniu pokrzywdzenia, przewidzianego w cz. 1 art. 1079 k. c, należy przyjąć wartość majątku, podzielonego przez spadkodawcę w chwili zgonu tegoż; jednakże pogląd powyższy nie może mieć zastosowania w przypadku, kiedy pomiędzy wartością podzielonego majątku w chwili śmierci spadkodawcy a wartością tegoż majątku w chwili działu jako też w momencie wydania wyroku w przedmiocie zerwania działu istnieje niepomiarowa i rażąca różnica, wynikła wskutek wojny światowej i związanych z ostatnią kryzysu ekonomicznego oraz niepomiernego wahanía powojennych cen ziemi, i w takim przypadku za najbardziej słuszne należy uznać przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia sporu o pokrzywdzenie, przewidziane w cz. 1 art. 1079 k. c, wartości majątku w chwili dokonania działu przez wstępnego (28 VI 1938 — C I 3225/37).

Art. 1382. Wynagrodzenie szkody, poniesionej wskutek doznanego uszkodzenia ciała, a polegającej na zmniejszeniu się zdol-

ności do pracy i zarobkowania, winno być określone stosownie do zarobku poszkodowanego w chwili wypadku z uwzględnieniem tych zmian w wysokości zarobku, jakie według wszelkiego prawdopodobieństwa zaszyby w przyszłości (24 III 1938 — C I 2938/37).

Obrona mienia, o ile nie jest utrzymana w dozwolonych prawem granicach, a mianowicie gdy broniący mienia wyrządza napastnikowi szkodę, pomimo iż zamach na dobro można było odeprzeć bez działania, wyrządzającego szkodę, stanowi przekroczenie granic obrony koniecznej i nie może dawać sama przez się podstawy do zwolnienia od odpowiedzialności cywilnej za wyrządzoną szkodę, jak to ma miejsce przy należyтым zachowaniu granic obrony (25 V 1938 — C I 847/37).

Art. 1906 k. c., oparty na domniemaniu istnienia milczącego porozumienia stron co do płacenia od pożyczonego kapitału odsetek, wyraźnie w umowie pożyczki nie zastrzeżonych, nie może mieć zastosowania do przypadku, gdy od kapitału rublowego nie przerachowanego były płacone na rachunek należnych od niego odsetek kwoty złotowe, które po przerachowaniu kapitału okazały się wyższe, niż wynosiły odsetki, obliczone od tego przerachowanego kapitału według stopy umówionej (25 V 1938 — 2493/37).

Prawo cywilne Ziem Wschodnich (T. X cz. I Zw. Pr.).

Art. 74. Gdy związek małżeński zawarty został wobec duchownego prawosławnego, wyrzeczenie nieważności tegoż przez sąd duchowny rzymsko-katolicki pozbawione jest skutków cywilnych pomimo należenia obu stron do wyznania rzymsko-katolickiego wobec przejścia jednego z małżonków już po ślubie z wyznania prawosławnego na wyznanie rzymsko-katolickie (9 III 1938 — C I 1708/37).

Art. 544. Współwłaściciel majątku podzielonego ma prawo dochodzić odszkodowania od osoby trzeciej za nieprawne korzystanie z całego wspólnego majątku względnie z jego części tak przed dokonaniem jego działów, jak i po dokonaniu, w pierwszym przypadku w wysokości, przypadającej na należną doń idealną część, a w drugim w wysokości, przypadającej na wydzieloną mu konkretną część, za cały czas nieprawego z niej korzystania, chociażby korzystanie rozpoczęło się przed podziałem (27 IV 1938 — C I 865/37).

Art. 558 i 559. Przerywa bieg przedawnienia nie tylko spór, zgłoszony przez właściciela, lecz i spór, wszczęty przez faktycznego posiadacza przeciwko właścicielowi (17 V 1938 — C I 936/37).

Art. 567. Samo sporządzenie przez właściciela testamentu nie stanowi czynu rozporządzenia majątkiem w rozumieniu art. 567 (17 V 1938 — C I 936/37).

Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.

Art. 1202. W terminie zaskarżone nieprawidłowości opisu mogą powodować uznanie licytacji za nieważną, chociażby decyzja sądu w przedmiocie tej skargi nie została wydana przed rozstrzygnięciem przez sąd również wniesionej skargi o unieważnienie licytacji, opartej na powyższych nieprawidłowościach, jeżeli tylko sąd, rozpoznając tę ostatnią skargę, uzna, iż przy opisie zostały popełnione nieprawidłowości (13 V 1938 — C I 1788/37).

Art. 1571. Wierzyciel, egzekwując swoją wierzytelność hipoteczną, zabezpieczoną na nieruchomości przed przyłączeniem do niej drugiej nieruchomości, może skierować egzekucję tylko do tej części nieruchomości, która nie obejmuje przyłączonej nieruchomości, nawet jeśli stanowią one jedną całość gospodarczą i fizyczną, gdyż art. 1571 u. p. c. stosuje się tylko do nieruchomości, w całości obciążonej wierzytelnością egzekwowaną (13 V 1938 — C I

Witold Świąciecki
Sędzia Sądu Najwyższego

*2. B. ZABÓR AUSTRIACKI**Kodeks cywilny z 1 VI 1811 (Zb. ust. sąd. nr 946).*

§ 91. Zobowiązanie się męża do dostarczania żonie, bez jej winy separowanej urzędu domowego, nie stanowi podstawy do obniżenia rat alimentacyjnych (14 V 1938 — C II 3345/37).

§§ 96 i 109. Utrzymywanie wspólności małżeńskiej mimo cudzołóstwa, popełnionego przez jednego z małżonków, nie pozbawia drugiego małżonka prawa żądania separacji (14 V 1938 — C II 3333/37).

§ 163. Domniemanie ojcostwa nie zostaje wyłączone mimo przebycia obustronnego zapalenia jąder, jeżeli nie został stwierdzony zanik obu jąder (21 V 1938 — C II 2973/37).

§ 166. Ojciec nieślubny obowiązany jest przyczyniać się do kosztów utrzymania swego nieślubnego, fizycznie ułomnego, dziecka w czasie, gdy ono przygotowuje się do zawodu, odpowiednio do jego stanu zdrowia, a mającego mu zapewnić środki utrzymania (4 VIII 1938 — C II 388/38).

§ 653. Ustanowienie w rozporządzeniu ostatniej woli prawa pierwokupu do gruntów spadkodawcy na wypadek ich sprzedaży jest legatem (23 IX 1938 — C II 388/38).

§ 767. Dziedzic, który zrzekł się prawa do dziedziczenia na rzecz swych córek, nie może dochodzić na swą rzecz zachowku (24 III 1938 — C II 2525/37).

§ 841. Współwłaściciel realności, żądając przy zniesieniu współwłasności policzenia na poczet udziałów innych współwłaścicieli powziątków, jakie oni otrzymali za życia rodziców, obowiązany jest określić dokładnie przedmiot i wartość tych powziątków (16 IX 1938 — C II 1687/37).

§ 879, *ust. 1.* Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, której cały kapitał zakładowy należy do cudzoziemca a tylko dla pozoru jest częściowo wykazany jako udział krajowca, nie może nabywać nieruchomości bez zezwolenia władzy administracyjnej. Nieważne jest zatem takie zobowiązanie się spółki do zapłaty wynagrodzenia za pośrednictwo w ustawowo dla niej niedozwolonym nabywaniu nieruchomości (7 III 1938 — C II 2350/37).

§ 1042 i 1486 *p. 3.* Roszczenie państwowego zakładu dla umysłowo chorych wobec ojca osoby obłąkanej, niebezpiecznej dla otoczenia o zwrot leczenia i utrzymania tejże w zakładzie, podlega przedawnieniu trzyletniemu z p. 3 § 1486 u. c. i nie może być uważane za roszczenie regresowe z § 1042 u. c. (11 III 1937 — C II 2604/36).

§ 1220 i 1221. Wybór gruntu, mającego stanowić posag, należy w zasadzie do rodziców. Jedynie w razie, gdy grunty przeznaczone na posag przez rodziców nie odpowiadają ich stosunkom majątkowym, sąd może sięgnąć do innych gruntów rodziców (1 III 1937 — C II 3174/36).

§ 1294. Do dochodzenia odszkodowania przeciwko notariuszowi z powodu mylnego poinformowania przezeń stron o stanie zadłużenia nabywanej nieruchomości, legitymowany jest nie tylko ten, kto nabył nieruchomość dla swej córki, lecz i obdarowana przez ojca nieruchomością tą córka (15 II 1938 — C II 2178/37).

§ 1295. Kierownik sklepu spółdzielczego odpowiada spółdzielni za braki w towarach, jeżeli towar nadesłany oddaje do rozporządzenia w sklepie bez stwierdzenia, czy ilość nadeszłego towaru zgadza się z ilością, wykazaną w fakturach (5 IV 1938 — C II 2680/37).

§ 1315. Właściciel domu nie odpowiada przechodniowi za skutki wypadku w sieni domu mytej podczas mrozu przez pomocnika dozorcę domu (14 II 1938 — C II 2091/37).

§ 1325. Pod rządem §§ 1293 i 1325 u. c. należy się odszkodowanie także za wady psychiczne, jakie wystąpiły u osoby, poszkodowanej wypadkiem kolejowym (17 V 1938 — C II 3311/37).

§ 1327. Sąd, przysądżając żonie od zabójcy jej męża zwrot wartości jej utrzymania, podać ma podstawy faktyczne, na których oparł swe ustalenia o tej wartości (2 XII 1937 — C II 1428/37).

§ 1338. Roszczenie o odszkodowanie przeciwko gminie za konfiskatę i sprzedaż jelit nie należy na drogę procesu cywilnego bez względu na to, czy konfiskata nastąpiła na podstawie rozp. Prez. Rzplitej z 22 III 1928 Dz. Ust. R. P. z r. 1933 nr 60, poz. 454 o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa, czy też z powodu niezapłacenia opłat akcyzowych (18 VIII 1938 — C II 2986/37).

Ustawa z 5 III 1869 o wypadkach kolejowych (Dzpp nr 27).

1. Kolej nie odpowiada za uszkodzenie, jakiego pasażer doznał przy zamykaniu drzwi wagonu podczas postoju pociągu (26 IV 1938 — C II 2044/37), ani też za uszkodzenia odniesione przy zamykaniu drzwi wagonu przez innego pasażera (4 IV 1938 — C II 2628/37), ani za uszkodzenia osoby, która usiłuje wsiąść do wagonu, będącego już w biegu (10 V 1938 — C II 2894/37).

2. Poszkodowany wypadkiem kolejowym nie może dochodzić przeciwko kolei zwrotu wydatków, jakie w związku z jego leczeniem poniosła osoba trzecia (31 V 1938 — C II 3078/37).

3. Ustawa nie stosuje się do uszkodzeń, jakie odniosła osoba zajmująca się wyładowywaniem towaru ze stojącego wagonu (24 V 1938 — C II 3088/37).

4. Kolej nie jest obowiązana do odszkodowania na rzecz wdowy po zabitym przez pociąg podróżnym, jeżeli była ona ze swym mężem sądownie separowana i otrzymała od niego odprawę. (9 VI 1938 — C II 3188/37).

5. Za szkody rzeczowe kolej odpowiada tylko w razie wykazania zawinienia jej organów np. za zabicie konia, przejeżdżającego przez tor kolejowy. (5 V 1938 — C II 2811/37).

Ustawa hipoteczna z 25 VII 1871 (Dzpp. nr 95).

§ 14 *ustap drugi*. W razie wpisania hipoteki kaucyjnej dla sumy kapitałowej i odsetek (np. dla 5700 dolarów oraz 15% odsetek zwłoki) właściciel nieruchomości odpowiada za dług tak w granicach wpisanego kapitału jak i odsetek, o ile ich wysokość nie przekracza ustawowego maximum. (15 IX 1938 — C II 2860/37).

Ustawa z 28 X 1937 o ubezpieczeniu od wypadków (Dzpp. nr 1/88).

§ 29. Kierownik kopalni nie odpowiada za szkodę, jaką przedsiębiorstwo poniosło wskutek niezgłoszenia wypadku robotnika do

zakładu ubezpieczeń, jeżeli robotnik wrócił do pracy przed upływem czterech tygodni od wypadku a w przedsiębiorstwie istniał zwyczaj zgłaszania wypadków dopiero po przynajmniej czterotygodniowej chorobie pracownika. (28 X 1937 — C II 1137/37).

Ustawa z 23 XII 1917 o umowie ubezpieczenia (Dzpp. nr 501).

Obniżenie premii ubezpieczeniowej, przyznane na przypadek dziesięcioletniego trwania umowy, traci moc, jeżeli ubezpieczający się umowę przedwcześnie rozwiązał. (4 I 1938 — C II 1619/37).

Dr Włodzimierz Dbałowski,
Sędzia Sądu Najwyższego.

3. B. ZABÓR PRUSKI

Ustawa postępowania cywilnego.

Art. 72. Oznajmienie sporu jest zawiadomieniem przez jedną ze stron procesowych trzeciej osoby o toczącym się sporze w tym celu, by umożliwić jej ewentualne przyłączenie się. Nie stanowi ono natomiast ani wezwania do przystąpienia ani nie stwarza dla osoby trzeciej żadnego przymusu. Nawet po przystąpieniu do sporu może osoba trzecia swobodnie cofnąć swe oświadczenie o przystąpieniu. Sąd w żadnym stadium postępowania nie może badać ani słuszności ani niedopuszczalności oznajmienia sporu (10 I 1938 — C III 1892/35).

§ 233. Nie można przyjąć nieuchronnego zdarzenia, jeżeli adwokat błędził co do tego, że wyrok sądu odwoławczego, oddalający odwołanie od wyroku orzekającego rozwód, doręcza się z urzędu (4 XII 1937 — C III 2138/37).

§ 582. Niemożliwość podniesienia zarzutu, na którym skarga restytucyjna ma być oparta, w poprzednim postępowaniu bez wily strony nie zachodzi, gdy strona mogła zapewnić sobie skuteczność wniesienia sprzeciwu przez żądanie przywrócenia terminu i jeżeli z tej możliwości nie skorzystała (8 XI 1937 — C III 1431/35 i 1507/35).

Ordynacja konkursowa.

§ 30 art. 2. Egzekucja skarbu państwa o podatek przemysłowy na podstawie § 30 art. 2 nie może być zaskarżona (29 XI 1937 — 3062/36).

Kodeks cywilny.

§ 730. Ogłoszenie wypowiedzenia w obrębie kopalni jest równoznaczne z dojściem wypowiedzenia do wiadomości pracowników

dotkniętych wypowiedzeniem, którzy mają możliwość zapoznania się z treścią wywieszonego ogłoszenia, którzy zwłaszcza przechodzą koło miejsca, gdzie ogłoszenie jest wywieszone, natomiast wypowiedzenie dokonane w sposób powyższy nie ma żadnego skutku w stosunku do osób, które do kopalni nie przychodzą w szczególności dlatego, że są chorzy (5 I 1938 — C III 1606/35).

§ 155. Tylko zewnętrznie niejasne oświadczenia woli mogą doprowadzić do uznania, że oświadczenia woli się nie pokrywają i że z tej przyczyny umowa nie doszła do skutku. Jeżeli więc oświadczenia woli są na zewnątrz niedwuznaczne, jasne i nie budzące wątpliwości, tak że dopuszczają tylko jedną niedwuznaczną wykładnię, to strony są związane wzajemnymi oświadczeniami i nie mogą powoływać się na to, że własne oświadczenia woli inaczej rozumiały (1 XII 1937 — C III 2161/36).

§§ 158 i nast. Warunek zawieszający zachodzi tylko wówczas, gdy według woli stron czynność prawna osiąga skuteczność dopiero z nastąpieniem oznaczonych w niej okoliczności faktycznych. Natomiast uzależnienie świadczenia od świadczenia wzajemnego nie jest warunkiem, lecz ustanowieniem skutecznych od razu obustronnych zobowiązań (11 XII 1937 — C III 1074/35).

§§ 182, 1445. Zgoda żony oświadczona być może każdego czasu, a więc również po śmierci męża i to tak wobec osoby trzeciej jak i następcy prawnego zmarłego męża (12 I 1938 — C III 25/37).

§§ 183, 184. Cofnięcie zezwolenia na wypłacenie depozytu zawinkulowanego jest dopuszczalne dopóty, dopóki nie nastąpiło wypłacenie depozytu (27 XII 1937 — C III 1742/35).

§ 254. Żadnej współwiny przy powstaniu szkody wskutek wykonania wyroku tymczasowo wykonalnego (§ 717 upc.) nie uzasadnia okoliczność, że pozwany wnosząc o wstrzymanie egzekucji nie uzasadnił równocześnie wniesionego przezeń odwołania (24 I 1937 — C III 1110/36).

§ 254. Pracownika, który ze swej winy nie podnosił roszczeń wobec zakładu ubezpieczeń o płacenie renty, nie stał się współwinnym w rozumieniu § 254 kc. z pracodawcą, który zaniechał obowiązku z § 1552 niem. ord. ubezp. i nie zgłosił wypadku w zakładzie (19 I 1938 — C III 1609/36).

§§ 273, 387. Postanowienie, że „lokatorowi nie przysługuje prawo zatrzymać komornego lub jakiegokolwiek wydatki odciągać”, rozumieć należy w najszerszym sensie tych słów, czyli podciągnąć należy pod nie nie tylko prawo zatrzymania, lecz również potrącania (9 II 1938 — C III 134/36).

§ 285. Istnienie pretensji wzajemnej nie wyklucza samo przez się zwłoki dłużnika, lecz dłużnik mający do wierzyciela roszczenie wzajemne zwalnia się od zwłoki tylko wówczas, gdy ofiaruje swe świadectwo za otrzymaniem świadczenia wzajemnego (18 XII 1937 — C III 1446/35).

§ 415. Na skuteczność przejęcia długu ma wpływu fakt, że wierzyciel został o przejęciu zawiadomiony dopiero długi czas po zawarciu umowy o przejęcie długu (2 XI 1937 — C III 1396/35).

§ 542. Najemca nie traci prawa przyznanego w tym przepisie, jeżeli korzysta z niego dopiero po upływie pewnego czasu po ograniczeniu używalności mieszkania, jeżeli przy wypowiedzeniu nie powoła się na to ograniczenie, lub gdy usuwając ruchomości z mieszkania tłumaczy wobec wynajemcy, że daje je do odnowienia — o ile tylko w czynnościach tych nie należy się dopatrywać zrzeczenia się praw z § 542 kc. (21 I 1938 — C III 1438/35).

§ 542. Nie ma przepisu w ustawie, z którego wynikałby obowiązek lokatora do wykonania czynności, do których w myśl ustawy zobowiązany był wynajemca, jedynie w tym celu, by uchylić na korzyść wynajemcy ujemne dlań skutki z § 542 kc. W pokrewnym wypadku przewiduje § 537 ust. 2 kc. prawo, lecz nie obowiązek (21 I 1938 — C III 1438/35).

§ 542. Obowiązek dostatecznego ogrzewania lokalu mieszkalnego lub zarobkowego przez właściciela domu, który oddał w najem lokal z ogrzewaniem centralnym, dotyczy używania lokalu w stanie używalności, a więc okoliczności istotnej w rozumieniu § 542. Lokale bowiem nieogrzane zimą nie nadają się do pobytu ani na cele mieszkalne ani do pracy. Ogrzewanie przedstawia zatem czynność zmierzającą do utrzymania lokalu w stanie używalnym, jeżeli lokal przeznaczony jest na mieszkanie lub miejsce pracy. W wypadkach, w których grozi powtarzanie się istotnych niedomagań w ogrzewaniu, określenie czasokresu nie jest konieczne (21 I 1938 — C III 1438/35).

§ 626. Pracodawca może w procesie słuszność wypowiedzenia uzasadnić ważnymi przyczynami, które istniały już w chwili wypowiedzenia, a których przy wypowiedzeniu nie podał. Jeżeli jednak przy wypowiedzeniu o dalszych przyczynach wiedział lub nie skorzystał z wypowiedzenia natychmiastowego, lecz wypowiedział stosunek w terminie normalnym, to w zachowaniu takim należy dopatrzeć się zrzeczenia się prawa do natychmiastowego wypowiedzenia (3 IX 1937 — C III 1116/35 i 29 XI 1937 — C III 1556/35).

§ 831. Dopełnienie obowiązku do posypywania chodnika nie wyczerpuje się w ustanowieniu na ten cel odpowiedniej osoby.

Właściciel powinien ponadto osobie tej udzielić pouczeń o obowiązujących przepisach oraz rozciągnąć nad działalnością tej osoby taki nadzór, który pozwoliłby na skontrolowanie, czy rzeczywiście zarządzenia administracyjne są respektowane, jako też by ewentualne uchybienia w tym względzie dochodziły do jego wiadomości (3 I 1938 — C III 1735/35).

§§ 843, 845, 1356, 1367. Gdy chodzi o utratę zarobku z zajęć żony, przekraczających granice jej pracy wymienionej w § 1356, tylko żona jako poszkodowana przez utratę zarobku z zajęć na mieniu zastrzeżonym (§ 1367) jest uprawniona do dochodzenia odszkodowania w formie renty za utratę lub zmniejszenie się jej siły zarobkowej skutkiem odniesionego uszkodzenia. Bez wpływu pozostaje okoliczność, że żona swym zarobkiem przyczyniała się do utrzymania rodziny (28 XII 1938 — C III 1411/35).

§ 852. Poszkodowany ma wiadomość o szkodzie, jeżeli w ogólności może przewidzieć choćby w przybliżeniu szkodliwe skutki czynności rodzącej obowiązek odszkodowania, tak że może wnieść przynajmniej powództwo o ustalenie tego obowiązku. Przy szkodzie polegającej na umniejszeniu zdolności zarobkowej rozpoczyna się bieg przedawnienia z chwilą dowiedzenia się przez poszkodowanego, że takie zmniejszenie zdolności w ogóle nastąpiło. Objęta jest przy tym okoliczność, że poszkodowany z pewnych względów szczególnych na razie nie odczuwa materialnie ujemnych skutków takiego zmniejszenia się zdolności zarobkowej np. z powodu pobierania nadal tego samego wynagrodzenia za pracę, o ile tylko niekorzystna zmiana w tym względzie w przyszłości w granicach normalnej zdolności przewidywania musi uchodzić za prawdopodobną (19 I 1938 — C III 1669/36).

§ 1487. Wobec przejścia w nadal utrzymanej wspólności majątkowej przez pozostałą przy życiu żonę pozycji zmarłego męża, a przez dzieci pozycji żony może zgoda z § 1445 kc. po śmierci męża być oświadczona już tylko przez dzieci, przy czym z uwagi na to, że zgoda ma charakter rozporządzenia, zgoda dzieci nieletnich wymaga zatwierdzenia sądu opiekuńczego (12 I 1938 — C III 23/37).

§ 2043—2045. Strony, którym zależy na rozliczeniu, mogą w razie sporu bez uprzedniego obowiązku zwracania się do sądu spadkowego dążyć w drodze procesu cywilnego do uzyskania zobowiązania opornego spadkobiercy do rozliczenia się. Żądanie może według potrzeby być ograniczone do poszczególnych punktów spornych celem przygotowania ostatecznego rozliczenia sądowego lub pozasądowego. Wniosek skargi powinien być skierowany o zezwolenie na rozliczenie żądane przez powoda czyli o zawarcie umowy

rozliczeniowej. Wyrok sądu jest deklaratoryjny; dlatego powód musi przedłożyć plan rozliczeniowy i postawić konkretne wnioski co do przeprowadzenia rozliczenia (7 I 1938 — C III 1955/35).

Niemiecka ustawa o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością.

§ 11. Skuteczne jest przewłaszczenie dokonane imieniem niezarejestrowanej jeszcze spółki, jeżeli rzeczą rozporządziły osoby uprawnione do tego w myśl ogólnych przepisów ustawy, a zwłaszcza norm dotyczących spółki kodeksu cywilnego (4 XII 1937 — C III 2138/37).

Ustawa o urzędnikach komunalnych z 30 VII 1894.

§ 7. Przepisowi temu podlegają również roszczenia oparte na zobowiązaniu związku komunalnego do świadczenia na rzecz pracownika komunalnego mieszkania w naturze, chociażby zobowiązanie takie opierało się na umowie, o ile tylko roszczenie wypływa ze stosunku służbowego 28 XII 1937 — C III 2364/37).

§ 7. Nawet wydanie częściowo pomyślniej dla żalącego się urzędnika decyzji władzy urzędniczej nie może odbierać mu drogi sądowej, jeżeli mimo tej decyzji związek komunalny nadal odmawia wykonania tejże i stawia ze swej strony różne warunki (4 XII 1937 — C III 1625/35).

Ustawa z 30 V 1908 o umowie ubezpieczeń.

§ 8. Jeżeli ubezpieczenie w myśl umowy ma się przedłużyć milcząco „na rok następny”, o ile nie nastąpi wypowiedzenie w umówionym terminie, to ubezpieczenie może się przedłużać w ten sposób z roku na rok, aż do wypowiedzenia stosunku ubezpieczenia (17 XII 1937 — C III 1718/35).

§§ 74 i nast. Okoliczność, że ubezpieczona nieruchomość należy osobie trzeciej, nie ma tego skutku, że umowę uważać należałoby za zawartą w jej imieniu, lub by jej mogłoby przysługiwać prawo do sumy ubezpieczeniowej, a co najwyżej wchodzić mogą w grę przepisy o ubezpieczeniu na rachunek osoby trzeciej, jeżeli zawarcie takiej umowy odpowiada woli stron kontrahujących (18 II 1938 — C III 1940/35).

Ustawa z 3 V 1909 o ruchu samochodów (Dz. Ust. Rzeszy str. 437).

§§ 7, 8. Pod pojęcie przewożonego podpada także ten, kto już rozwiązał lub jeszcze nie rozwiązał faktycznego ustosunkowania się do pojazdu. Przewożeni zatem w rozumieniu § 8 rozpo-

czyna się z chwilą, gdy osoba zaczęła wsiadać do samochodu a kończy się, gdy osoba całkiem pojazd opuści (27 XII 1937 — C III 1857/35).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 30 XII 1924 o dostosowaniu uposażenia członków zarządów i pracowników związków komunalnych do uposażenia funkcjonariuszy państwowych (Dz. Ust. poz. 1073).

§ 18. Przepis ten odnosi się do wszelkiego rodzaju mieszkań tak służbowych jak i innych oraz tak w budynkach własnych jak i umyślnie wynajętych (28 XII 1937 — C III 2271/36).

Rozporządzenie z 28 X 1933 o uposażeniu członków zarządu i pracowników związków samorządowych (Dz. Ust. poz. 667).

Art. 2. Przepis ten zmienił tylko § 1 rozporządzenia z 30 XII 1924 (Dz. Ust. poz. 1073), natomiast pozostawił w mocy bez zmian pozostałe przepisy tego rozporządzenia a zwłaszcza § 18, w myśl którego dopuszczalne jest przyznanie pracownikowi komunalnemu wolnego mieszkania (28 X 1937 — 2271/36).

M. Lisiewski

Sędzia Sądu Najwyższego

ORZECZNICTWO

NAJW. TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

I. POSTĘPOWANIE PRZED N. T. A. I PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJNYMI

I. Postępowanie przed N. T. A.

1. Wydawane przez Naczelną Izbę Lekarską zarządzenia i orzeczenia nie należą do kategorii zarządzeń lub orzeczeń administracji samorządowej w rozumieniu art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. poz. 806 Dz. Ust., i jako takie, nie podlegają zaskarżeniu przed NTA. (17 stycznia 1938 r. L. Rej. 4360/37).

2. Spory o zwrot pobranych przez zarząd pocztowy należności z tytułu rozsyłek czasopism (art. 4 ustawy z 24 marca 1933 r. poz. 481 Dz. Ust.), jako należące do sądów powszechnych, są wyłączone spod orzecznictwa NTA. (4 lipca 1938 r. L. Rej. 1138/37).

2. *Postępowanie przed władzami administracyjnymi.*

3. Przez „osoby inne”, o których mowa w art. 90 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o postępowaniu administracyjnym z 22 marca 1928 r. poz. 341 Dz. Ust., należy rozumieć zarówno osoby, nie biorące udziału w postępowaniu, jak i strony. (8 kwietnia 1938 r. L. Rej. 2852/35).

4. Władza odwoławcza ma możność wyjścia, na zasadzie art. 93 prawa o postępowaniu administracyjnym, poza granice odwołania także w tym wypadku, jeśli podniesione w odwołaniu zarzuty i zgłoszone wnioski wyczerpują całkowicie legitymację odwoławcy do kwestionowania decyzji niższej instancji. (7 maja 1938 r. L. Rej. 618/36,

II. *SPRAWY URZĘDNICZE*

1. *Prawa i obowiązki służbowe.*

5. Artykuł 44 Tymczasowych przepisów służbowych z dnia 11 czerwca 1918 r. poz. 13 Dz. Pr., mających zastosowanie do pracowników Poczt i Telegrafów do dnia wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 I 1934 r. poz. 25 Dz. Ust., zachował swą moc i po wejściu w życie noweli do ustawy emerytalnej z dnia 28 marca 1932 r. poz. 239 Dz. Ust., a w szczególności art. 9 tej ostatniej. (22 kwietnia 1938 r. L. Rej. 4295/34).

2. *Uposażenie.*

6. Sam fakt pobrania przez funkcjonariusza państwowego uposażenia miesięcznego w określonej przez listę płacy wysokości — przy braku ze strony tegoż funkcjonariusza reklamacji, względnie żądania doręczenia decyzji wymiarowej — powoduje uprawomocnienie się wymiaru uposażenia. (11 czerwca 1938 r. L. Rej. 5690/37).

7. Przy obliczaniu zasiłku wyrównawczego dla prowizorycznego funkcjonariusza państwowego — w rozumieniu § 1 rozp. R. M. z 6 III 1934 Dz. Ust. poz. 165 i § 63/4 rozp. R. M. z 19 XII 1933 Dz. Ust. poz. 781 — od poborów netto, stanowiących podstawę tego obliczenia, nie może być potrącona składka ubezpieczenia społecznego faktycznie przez tego funkcjonariusza nieuiszczona, np. dlatego, że jako lekarz został od tego ubezpieczenia zwolniony. (3 kwietnia 1938 r. L. Rej. 1243/35),

3. *Emerytury i zaopatrzenia.*

8. Roszczenie o jednorazową odprawę z mocy § 17 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1934 r. Dz. Ust. poz. 74,

ulega przedawnieniu na podstawie § 5 tegoż rozporządzenia po upływie 3 lat, a nie 3 miesięcy. (18 marca 1938 r. L. Rej. 6907/35).

9. W świetle przepisów § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 VII 1932 poz. 577 Dz. Ust. przysługuje pracownikowi kolejowemu, z którym rozwiązano stosunek służbowy, zależnie od jego wyboru, prawo kontynuowania rozpoczętej wpłaty na poczet obliczonych należności za zaliczenie lat służby do wysługi emerytalnej, albo ograniczenie swego roszczenia o zaliczenie do okresu, odpowiadającego części należności już uiszczonej, albo też zrzeczenia się zaliczenia, domagania się zwrotu wpłaconej sumy. (20 września 1938 r. L. Rej. 5028/36).

10. Na podstawie przepisów § 50 i 44 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 VII 1932 r. poz. 577 Dz. Ust., służy sierocie po pracowniku kolejowym prawo do odszkodowania sierociego do czasu ukończenia przez nią 18 lat życia, choćby poprzednie przepisy przewidywały wygaśnięcie prawa do odszkodowania sierociego przed ukończeniem 18 lat życia. (21 marca 1938 r. L. Rej. 3833/36).

III. SPRAWY SKARBOWE

2. Należności i opłaty stemplowe.

11. Wniosek o zwrot opłaty, oparty na orzeczeniu sądowym, należy zgłosić w ciągu trzech miesięcy od chwili uprawomocnienia się orzeczenia także w wypadku, gdy nie tylko rozpoczęcie postępowania, poprzedzającego wydanie orzeczenia, ale także uprawomocnienie się orzeczenia, nastąpiło przed upływem pięcioletniego terminu, przewidzianego w zdaniu pierwszym ustępu 3 art. 49 u. o. s. (30 maja 1938 r. L. Rej. 3059/36).

12. Okoliczność, że wypłata sumy ubezpieczeniowej odroczonej jest do czasu późniejszego po śmierci ubezpieczającego, nie uzasadnia odroczenia płatności podatku spadkowego od nabycia tego majątku, a tylko może mieć wpływ na ustalenie wartości sprzedanej tego prawa w myśl art. 20 ustawy z 24 marca 1923 r. poz. 296 Dz. Ust.). (czerwiec 1938 r. L. Rej. 2343/36).

13. Dodatkowy wymiar opłaty stemplowej, uskuteczniiony po 31 marca 1935, uzasadnia pobranie dodatku, przewidzianego w ustawie z 26 marca 1935 poz. 127 Dz. Ust. (2 września 1938 r. L. Rej. 4151/36).

3. Podatek dochodowy.

14. Wydatek, wynikły z odpowiedzialności notariusza za szkodę, wyrządzoną stronie przez wadliwe sporządzenie aktu, podlega

potrąceniu od dochodu w myśl art. 6 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym. (20 czerwca 1938 r. L. Rej. 48/37).

15. Koszt nabycia niesprzedanych przez kolektora losów loterii państwowej podlega potrąceniu od dochodu w myśl art. 6 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym. (14 września 1938 r. L. Rej. 349/37).

16. Konwersja odsetek na pożyczkę długoterminową nie stanowi wydatku, faktycznie poniesionego, w rozumieniu przepisu art. 10 ust. 2a ustawy o podatku dochodowym. 14 września 1938 r. L. Rej. 434/37).

17. Określone w art. 3 ustawy z 24 marca 1933 r. poz. 173 Dz. Ust., prawo potrącenia od dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu sum, użytych na budowę domów mieszkalnych — nie jest ograniczone do nadwyżki tego dochodu ponad koszty utrzymania płatnika i jego rodziny w danym roku. (14 września 1938 r. L. Rej. 4655/35).

18. Odliczeniu w myśl art. 10 p. 5 ustawy o podatku dochodowym od ogólnego dochodu, faktycznie poniesionych w miarodajnym okresie podatków, nie stoi na przeszkodzie fakt, iż dotyczą one poprzednich okresów gospodarczych. (13 czerwca 1938 r. L. Rej. 642/37).

4. *Podatek przemysłowy.*

19. Przelanie przez spółdzielnię, rozszerzającą swą działalność na nieczłonków, zysków bilansowych na przywrócenie udziałów, odpisanych na straty, nie pozbawia jej prawa do ulgi z art. 95 ust. 1 p. 1 lit. b) ustawy o podatku przemysłowym (poz. 110/32 Dz. Ust.). (30 maja 1938 r. L. Rej. 1852/36).

20. Pod pojęcie spożywców w rozumieniu cz. II lit. A. rozdz. I. Kat. 2 taryfy stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy z 15 lipca 1925 o państwowym podatku przemysłowym poz. 110/32 Dz. Ust., nie podpadają szewcy i rymarze, nabywający towar dla swoich warsztatów rzemieślniczych. (4 października 1938 r. L. Rej. 10 345/34).

V. *SPRAWY ROLNE*

1. *Reforma rolna.*

21. a) Zaświadczenia, przewidziane w art. 1 ustawy z 12 marca 1932 r. poz. 423/33 Dz. Ust., mogą być ograniczone określonym terminem.

b) Miesięczny termin, przewidziany w art. 64 ustawy o wykonaniu reformy rolnej z 28 grudnia 1925 poz. 1/926 Dz. Ust., nie ma

zastosowania przy parcelacji oddłużeniowej, przewidzianej ustawą z 12 marca 1932 poz. 423/33 Dz. Ust. (28 czerwca 1938 r. L. Rej. 4441/36).

22. W rozumieniu przepisów ustawy o wykonaniu reformy rolnej, wynagrodzenie za przejęte na rzecz Państwa z mocy ustawy z 17 grudnia 1920 r. (poz. 17/21 Dz. Ust.) nieruchomości, obejmuje także odsetki od ceny wykupu rzeczonych nieruchomości. (6 września 1938 r. L. Rej. 4077/35).

VI. UBEZPIECZENIA

23. W myśl art. 1 ust. 1 prawa o kontroli ubezpieczeń z 26 stycznia 1928 r. (poz. 64 Dz. Ust.), wszelką działalność ubezpieczeniową wolno wykonywać tylko za zezwoleniem władzy nadzorczej o ile poszczególne ustawy inaczej nie stanowią. (30 kwietnia 1938 r. L. Rej. 1960/33).

24. Przepis art. 26 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o ubezpieczeniu pracowników umysłowych z 24 listopada 1927 r. (poz. 911 Dz. Ust.) ma zastosowanie także do małżeństw, zawartych przed wejściem w życie wymienionego rozporządzenia. (7 maja 1938 r. L. Rej. 5401/36).

25. Przyjęcie przez władzę zgłoszenia robotnika, nie podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek bezrobocia, nie daje samo przez się prawa do korzystania z zasiłków, przewidzianych ustawą z 18 lipca 1924 r. o wymienionym zabezpieczeniu (poz. 555 Dz. Ust. z 1932 r.). (7 października 1938 r. L. Rej. 3547/36).

IX. SPRAWY KOŚCIELNE I WYZNANIOWE

26. a) Obliczenie tej ilości członków rady wyznaniowej, której obecność przy wyborach rabinów lub podrabinów jest — w myśl § 31 ustęp pierwszy regulaminu wyborczego dla wyborów rabinów i podrabinów w gminach wyznaniowych żydowskich z 24 października 1930 poz. 593 Dz. Ust. — warunkiem ważności wyborów, dokonywane być winno według ogólnej liczby członków rady, w tym czasie w danej gminie mandaty swe piastujących.

b) W wypadkach, w których ogólna ilość radnych jest nieparzysta, wymogowi cytowanego pod a) przepisu czyni zadość obecność przy wyborze takiej ilości członków rady, która w stosunku do liczby ogólnej stanowi zwyczajną większość. (27 września 1938 r. L. Rej. 2914/36).

27. Postanowienia, objęte ustępem drugim § 14 rozporządzenia Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ, z 9 września 1931 r. o gospodarce finansowej gmin wyznaniowych żydowskich poz. 698 Dz. Ust., nie uzasadniają obciążenia obowiązkiem składki gminnej osoby, posiadającej wprawdzie na terytorium pewnej gminy wyznaniowej majątek nieruchomy, lecz nie zamieszkałej na obszarze, na który rozciąga swą moc obowiązującą prawo o organizacji gmin wyznaniowych żydowskich (poz. 500 Dz. Ust. ex 1928). (27 września 1938 r. L. Rej. 3554/36).

XIII. SPRAWY SAMORZĄDOWE

28. Akt mianowania urzędnika komunalnego na terenie województwa poznańskiego, nie może być uważany za zobowiązanie gminy — po myśli ustępu 6 art. 46 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. poz. 294 Dz. Ust., dla ważności którego wymagany jest obok podpisu przełożonego gminy — również jeszcze podpis jednego członka zarządu gminy. (22 września 1938 r. L. Rej. 1034/36).

29. a) Żądanie przeprowadzenia tajnego głosowania, przewidziane w § 14 (4) regulaminu wyborczego do rad gromadzkich na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, pomorskiego, poznańskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego (poz. 760 Dz. Ust. z r. 1934), nie może być skutecznie złożone na piśmie lub zgłoszone po rozpoczęciu jawnego głosowania w trybie § 15 (1) tego regulaminu.

b) Okoliczność, że przewodniczący komisji wyborczej przy wyborach do rad gromadzkich nie ogłosił zebranych ważnie zgłoszonych kandydatur, jak tego wymaga § 14 ust. 1 pow. regulaminu wyborczego, może powodować unieważnienie wyborów, przeprowadzonych w głosowaniu jawnym, w szczególności jeżeli przez to zaniechanie utrudniono wyborcom zgłoszenie na czas żądania przeprowadzenia tajnego głosowania (§ 14 ust. 3 i 4).

c) Z pow. regulaminu nie wynika, by głosowanie mogło się rozpocząć ważnie jedynie po formalnym ogłoszeniu o jego rozpoczęciu się przez przewodniczącego komisji wyborczej. (15 października 1937 r. L. Rej. 2742/35).

XV. OBYWATELSTWO I PRZYNALEŻNOŚĆ

30. Dopuszczalność pozbawienia obywatelstwa polskiego na podstawie art. 1 p. 2 rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 11 sierpnia 1920 (poz. 540 Dz. Ust.), uzależniona jest nie tylko od tego, by dana osoba opuściła granice Państwa Polskiego w celu uchy-

lania się od obowiązku służby wojskowej, lecz także od tego, by w tym samym celu przebywała zagranicą w czasie wydania orzeczenia o powyższym pozbawieniu. (4 marca 1938 r. L. Rej. 428/36).

31. Amnestia, udzielona ustawą z 22 czerwca 1928 r. (p. 641 Dz. Ust.), nie jest przeszkodą do pozbawienia obywatelstwa w myśl rozporządzenia Rady Obrony Państwa z 11 sierpnia 1920 r. (poz. 540 Dz. Ust.). (9 września 1938 r. L. Rej. 667/36).

32. W razie odmowy wydania paszportu zagranicznego ze względu na ważny interes państwowy w myśl art. 3 (ustęp 1 p. 2 ustawy z 14 lipca 1936 r. poz. 404 Dz. Ust.), władza winna w motywach orzeczenia wskazać jaki konkretny interes państwowy ma na myśli i w czym w odniesieniu do strony dopatruje się zagrożenia go. Obowiązek ten upada, jeżeli ważny interes państwowy przemawia przeciwko bliższemu uzasadnieniu, a władza powołuje się w tym względzie na art. 75 (ustęp 3) rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym (poz. 341/28 Dz. Ust.). (5 września 1938 r. L. Rej. 1376/37).

XVI. SPRAWY BUDOWLANE

33. Przebudowa hotelu na czynszowy dom mieszkalny nie może być uznana za przebudowę w rozumieniu ustawy z 24 III 1933 poz. 173 Dz. Ust. (16 października 1937 r. L. Rej. 6716/37).

34. a) Postanowienia, objęte art. 179 ustęp pierwszy punkt a) prawa budowlanego, mają zastosowanie także w wypadku, w którym poza budynkiem frontowym, położonym przy ulicy, znajduje się przeznaczony na pobyt dla ludzi budynek oficynowy, położony całkowicie czy częściowo w odległości powyżej 30 metrów od ulicy.

b) Zasadę powyższą przy pasażu stosować należy w ten sposób, że decydować winna odległość środka pasażu od obu ulic. (24 września 1937 r. L. Rej. 4706/34).

35. Władza orzekając na podstawie art. 330 prawa budowlanego, o konieczności rozbiórki budynku mieszkalnego i zamieszkałego winna — w wypadku, jeśli właściciel domu nie ma możliwości rozwiązania umów najmu i opróżnienia budynku przed wyznaczonym terminem — traktować swą decyzję jako zawierającą także nałożenie na mieszkańców budynku publiczno-prawnego obowiązku opróżnienia przed terminem rozbiórki zajmowanych przez nich pomieszczeń. W tym wypadku mieszkańcom odnośnego budynku przysługują uprawnienia stron w postępowaniu administracyjnym. (7 maja 1938 r. L. Rej. 5083/36).

36. Wydziały powiatowe nie są kompetentne do rozstrzygania odwołań właścicieli działek budowlanych od decyzji organów za-

rządu gmin miejskich, ze związku powiatowego niewydzielonych, mocą których obciążono odwoławców, na podstawie art. 174 prawa budowlanego, w brzmieniu ustawy z 14 lipca 1936 poz. 405 Dz. Ust., obowiązkiem zwrotu kosztów pierwszego urządzenia ulic lub placów komunikacyjnych. (8 października 1938 r. L. Rej. 701/37).

Dr Władysław Orski

b. I Prezes Najw. Tryb. Adm.

ORZECZNICTWO

NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO

I. Kodeks Karny Wojskowy.

Art. 6. Przepis art. 6 kkw. nie daje podstawy do rozszerzającej na niekorzyść oskarżonego wykładni przepisu art. 60 § 1 kk., w szczególności w przypadku recydywy gdy przestępstwo wojskowe zagrożone jest wedle wyboru sądu karami więzienia, twierdzy lub aresztu wojskowego nie istnieje nakaz ustawy do wymierzenia tylko więzienia z wykluczeniem kar twierdzy i aresztu wojskowego. (3 II 38 K. N. 440/37).

Art. 23, 25. Podnoszenie kar wolnościowych wymierzonych przez sąd do okresów powyżej roku, aby w ten sposób, czyniąc zadość poczuciu moralnej krzywdy, wyrządzonej przez oskarżonego korpusowi oficerskiemu stworzyć podstawę prawną do orzeczenia wydalenia oskarżonego z korpusu oficerskiego w myśl art. 23 § 1 cit. b i 25 § 1 kkw. sprzeciwia się intencjom ustawodawcy i istocie tej kary, jako kary dodatkowej. (22 III 38 K. N. 27/38).

Art. 31. 1. Obowiązek o którym mowa w art. 31 kkw. musi być nie tylko „wojskowy” tj. wynikać ze stosunku wojskowego, ale ponadto musi być „służbowym” w tym znaczeniu, że powinien być jednym z tych szczególnych obowiązków, które wynikają i ściśle łączą się z pewną specjalnie tylko danemu żołnierzowi lub danej kategorii żołnierzy zleconą służbą w wojsku, np.: szczególne obowiązki płatników, jako płatników, oficerów materiałowych, jako oficerów materiałowych itp. Na dowódcy baterii nie ciąży specjalny obowiązek służbowy rozliczania się przed płatnikiem z kwot wydatkowanych na furaz dla baterii — toteż zakaz z art. 31 kkw. nie ma do niego zastosowania. (29 III 38 K. N. 77/38).

2. Dla dowódcy dywizjonu artylerii przestrzeganie instrukcji o załatwianiu pism tajnych i poufnych nie stanowi specjalnego obowiązku służbowego w rozumieniu art. 31 kkw., gdyż istota służby

przez niego spełnianej nie na tym polega, lecz na szkoleniu artylerzystów. (22 VII 38 K. N. 213/38).

3. Zlecone żołnierzowi w zakresie zarządu wojska czynności oficera żywnościowego w pułku wynikają z obowiązku jego służby wojskowej i żołnierz dopuszczający się na tym stanowisku przestępstwa pospolitego, polegającego na przekroczeniu władzy lub niedopełnieniu obowiązków określonych przepisami służbowymi lub rozkazami, narusza tym przestępstwem swój wojskowy obowiązek służby wojskowej w rozumieniu art. 31 kkw. (30 IX 38 K. N. 207/38).

Art. 43, 46. Żołnierz posiadający obce obywatelstwo i wcielony do oddziału jest obowiązany do służby wojskowej zgodnie z przepisem art. 8 ustęp 1 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym z dnia 23 V 1924 r. (Dz. Ust. 60/33 poz. 455) aż do czasu udowodnienia obcego obywatelstwa. (3 II 38 K. N. 417/37).

Uwaga: Teza powyższa nie straciła na aktualności mimo ogłoszenia nowej ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. Ustaw 25/38 poz. 220) gdyż w myśl art. 10 ustęp 1 lit. b tej ustawy od powszechnego obowiązku wojskowego wolne są osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami o obywatelstwie polskim udowodnią fakt posiadania lub uzyskania obcej przynależności państwowej — od chwili stwierdzenia tego faktu przez powiatową władzę administracji ogólnej lub o ile chodzi o osoby zamieszkałe stale zagranicą przez urząd konsularny R. P.

Art. 51. Pobyt sprawcy przestępstwa przeciwko obowiązkowi wojskowemu z art. 51 kkw. na leczeniu w izbie chorych stanowi przeszkodę do swobodnego dysponowania jego osobą jako żołnierzem, w tym więc wypadku zachodzi przewidziana w § 1 tego artykułu częściowa niezdolność do spełnienia obowiązku wojskowego, wypełniająca przedmiotowa istotę zbrodni z powołanego przepisu prawnego. (5 VII 38 K. N. 192/38).

Art. 54. 1. Czyn żołnierza polegający na nakłanianiu podoficera do przyjęcia podarunku w postaci roweru w zamian za ulgi przy wykonywaniu ćwiczeń, które tenże podoficer prowadził jako instruktor, nie mieści w sobie cech występku przeciwko karności z art. 54 § 2 kkw. (22 III 38 K. N. 10/38).

2. Ustawodawca w przepisach art. 54 kkw. (art. 255 kk.) nie indywidualizuje osób wobec których może nastąpić pomówienie innej osoby. Zniesławienia można zatem dopuścić się także i przez skierowanie pisma do wojskowego urzędu prokuratorskiego; pismo takie bowiem przechodząc choćby tylko przez sekretariat prokuratury staje się dostępnym dla personelu tejże. Poza tym sprawca musi się liczyć z tym, że sprawa ta może być przedmiotem jawnej

rozprawy sądowej w czasie której stawiane osobie trzeciej zarzuty mogą dojść do wiadomości tegoż oraz szerszego grona osób. (28 VI 38 K. N. 202/38).

Art. 55. Przez czynne targnięcie się na przełożonego należy rozumieć wszelkie nacechowane agresywnością czynne wystąpienia przeciwko przełożonemu i to niezależnie od tego, czy skutek zamierzony przez sprawcę nastąpił, czy też działanie jego ograniczyło się tylko do początkowego stadium np.: tylko zamierzenia się. (17 VI 38 K. N. 143/38).

Art. 59. Fakt wykonania rozkazu pod presją przełożonego po poprzedniej odmowie wykonania go nie uchyła odpowiedzialności oskarżonego za odmowę posłuszeństwa. (14 X 38 K. N. 340/38).

Art. 70. Żołnierz wchodzący w skład warty wojskowej i pełniący służbę na posterunku korzysta z przewidzianej w art. 70 kkw. ochrony prawnej niezależnie od tego, że zaszyły pewne odchylenia od obowiązujących przepisów w pełnieniu służby wartowniczej. (3 II 38 K. N. 447/37).

Art. 76, 78. W myśl art. 13 i 14 § 1 kk. dla zaistnienia w czynie sprawcy znamion występku przekroczenia władzy z art. 78 § 1 kkw. nie wystarcza ustalenie obiektywnego stanu faktycznego, podpadającego pod wspomniany przepis karny, a niezbędnym warunkiem zastosowania tego przepisu jest stwierdzenie winy sprawcy w rozumieniu art. 14 § 1 kk. a więc stwierdzenie bezpośredniego czy też ewentualnego zamiaru sprawcy w kierunku spowodowania dolegliwości fizycznej pokrzywdzonego. Przy braku tego zamiaru stwierdzone obiektywnie cechy nieprzepisowego obejścia się z podwładnym dają podstawę do kwalifikacji z art. 76 kkw. (13 V 38 K. N. 137/38).

Art. 78. Stosunek przełożenstwa między oskarżonym a pokrzywdzonym nie może opierać się na charakterze czynności urzędowej jaką wykonywał oskarżony przeprowadzając protokolarne badanie pokrzywdzonego. Nie znajduje to oparcia w obowiązujących przepisach i sprzeczne jest z punktem 10 reguł. sł. wewnętrznej cz. II, który określa pojęcie przełożonego, zaś fakt przesłuchiwania strzelca przez podoficera pracującego w sztabie nie nadaje mu jeszcze uprawnień przełożonego. Jeśli występku z art. 78 kkw. dopuszcza się starszy w stopniu służbowym, to nie można przyjąć kwalifikacji z art. 78 § 1 i 2 kkw. a jedynie z art. 78 § 1 kkw., gdyż stan faktyczny zawarty w § 2 tego artykułu odnosić się może tylko do przełożonego a nie do starszego w stopniu służbowym. (3 VI 38 K. N. 166/38).

Art. 83. Korzyścią majątkową w rozumieniu art. 83 kkw. jest wszystko to, co przedstawia wartość materialną i zwiększa stan ma-

jątkowy sprawcy, zaś korzyścią osobistą wszystko inne co w przeciwnych sferach społeczeństwa za taką korzyść jest uważane, a więc np. zaproszenie na poczęstunek. (17 VI 38 K. N. 18/38).

Art. 96. Delegacja służbowa żołnierza od momentu wyjazdu z pułku nie może być uważana za służbę w rozumieniu art. 96 kkw. Służbą jest bowiem tylko to, co delegowany żołnierz w czasie tej delegacji służbowo ma dokonać i co regulaminami, odrębnymi instrukcjami lub doraźnym rozkazem przełożonego zostało ściśle określone. Szersze rozumienie pojęcia służby z art. 96 kkw. doprowadziłoby do niezyciowego uznania, że np.: paromiesięczne delegacje służbowe żołnierzy na kursy są służbą w rozumieniu powyższego przepisu, co jest wyraźnie sprzeczne z intencją ustawodawcy. (15 VII 38 K. N. 225/38).

II. Prawo o wykroczeniach.

Art. 23. Istota wykroczenia z art. 23 § 2 nie polega na wprowadzeniu władzy w błąd, o czym jest mowa tylko w paragrafie 1 tego artykułu. Samo nieokazanie przez osobę wojskową swej legitymacji władzy powołanej do zażądania takiego okazania wyczerpuje cechy wykroczenia z art. 23 § 2 pr. o wyk. (6 V 38 K. N. 116/38).

Art. 28. Hałaśliwe zachowanie się sprawcy w hotelu w porze nocnej nie wyczerpuje jeszcze istoty wykroczenia z art. 28 prawa o wyk., gdyż ponadto musiałoby być ustalone, że nastąpiło zakłócenie spokoju publicznego. (14 VI 38 K. N. 151/38).

Art. 57. Przewidziane w art. 57 pr. o wyk. samowolne używanie cudzego mienia zachodzi wówczas tylko jeśli nie pociąga za sobą naruszenia istoty tego mienia (*salva rei substantia*) i siłą rzeczy nie może mieć zastosowania do używania cudzych pieniędzy, o ile to używanie polegać będzie na wydatkowaniu tych pieniędzy na potrzeby sprawcy. W podobnych wypadkach rzeczą sądu będzie rozważenie, czy w działaniu oskarżonego nie zachodzą znamiona występkę z art. 262 kk. (17 VI 38 K. N. 176/38).

III. Kodeks Wojskowego Postępowania Karnego.

Art. 316. Zgodnie z przepisem art. 316 § 1 lit. a kwpk. Sąd orzekający ma obowiązek ujawnić przesłanki, które doprowadziły go w logicznym łańcuchu rozumowań do tego a nie do innego wniosku. (21 X 38 K. N. 343/38).

Art. 355. W myśl art. 355 § 1 lit. c kwpk. tylko kara rażąco niewspółmierna może być przedmiotem zaskarżenia rewizją. (26 VIII 1938 K. N. 277/38). *Eugeniusz Bogdzewicz*, mjr aud.

B. INNE SPRAWY SĄDOWE

ELEMENT WYKŁADNI AUTENTYCZNEJ PRZEPISÓW KOD.
POST. CYW. W DEKRECIE Z 21 XI 1938 R. O USPRAWNNIENIU
POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO

Dekret o usprawnieniu postępowania sądowego z 21 XI 1938 r (poz. 609) w swojej drugiej części zajmuje się przepisami kod. post. cyw. Pojęciem usprawnienia objęte tu zostały nie tylko normy, których treścią jest zmiana lub uzupełnienie dotychczasowych przepisów, lecz także nadanie niektórym przepisom takiej redakcji (bez zmiany ich myśli), która by: 1. usunęła nastroczające się przedtem trudności w wykładni albo też 2. prowadziły do potwierdzenia lub zmiany dotychczasowej interpretacji. Mamy więc tutaj zjawisko, które w doktrynie nosi nazwę wykładni autentycznej, polegającej na wydaniu nowej normy ustawowej, która ma na celu wyjaśnienie normy, wydanej poprzednio.

W tym zakresie należy zwrócić uwagę przede wszystkim na zawartą w dekreście nowelizację art. 19, 177, 178, 255, 523, 616 i 617 kpc.

Według art. 19 wartość przedmiotu sporu w sprawach o istnienie, unieważnienie albo rozwiązanie umowy najmu lub dzierżawy miała być określana sumą czynszu za jeden rok, „chyba że chodzi o krótszy czas sporny”. Ostatnie te wyrazy wywołały rozbieżność w poglądach praktyki i literatury prawniczej, aczkolwiek zawierały dość wyraźną myśl, iż w przypadku umowy najmu lub dzierżawy na czas nieoznaczony wartością przedmiotu sporu jest suma czynszu za czas, potrzebny do wypowiedzenia umowy. Celem przecięcia tych wątpliwości w nowej redakcji art. 19 dodano zdanie: „przy umowach zawartych na czas nieoznaczony suma czynszu za czas potrzebny do wypowiedzenia” ma stanowić wartość przedmiotu sporu. Treść więc pozostała dawna, lecz wyrażona została w sposób więcej jasny.

Art. 177, 178 i 255, dotyczące protokołów sądowych, również rozmaicie były komentowane. Obecnie wskutek nowej redakcji nie będzie wątpliwości, że sprostowania protokołu można żądać nie w innym czasie, lecz tylko w terminie tygodniowym od daty posiedzenia, którego protokół dotyczy, że załączniki do protokołu nie mogą być składane po posiedzeniu, lecz „w toku posiedzenia”, że, wreszcie, protokół ma być podpisany przez osoby przesłuchane i przez strony tylko wówczas, gdy postępowanie dowodowe przeprowadzone zostało przez sędziego wyznaczonego lub przez sąd wezwany, a zatem w innych przypadkach obowiązuje art. 175 § 4,

z którego mocy protokołów podpisują tylko przewodniczący i protokolant. Treść ta wynikała już z poprzedniej redakcji pomienionych przepisów, uzupełnieniem jest tylko wprowadzenie terminu tygodniowego dla wniosku o sprostowanie protokołu.

W przepisach egzekucyjnych art. 523 nasuwał trudności interpretacyjne. Wynikło pytanie, kto ustala wysokość kosztów postępowania, jeżeli egzekucję przeprowadza komornik. Wyrażano pogląd (wbrew intencji art. 523 § 1), że koszty ustala sąd. Obecnie wszelka w tym względzie wątpliwość została usunięta przez uzupełnienie art. 523 § 1 zdaniem: „koszty egzekucji ustala komornik, jeżeli przeprowadzenie egzekucji do niego należy”.

Przez nadanie nowego brzmienia art. 616 i 617 bliżej sprecyzowano tryb postępowania w przypadku, gdy z powodu niedojścia do skutku sprzedaży ruchomości, wierzyciel przejmuje na własność rzeczy, których nie dało się spieniężyć. Zapelniono w ten sposób lukę w pomienionych przepisach, którą dotąd wypełniała praktyka.

Wreszcie, nowe brzmienie otrzymał artykuł 655 o egzekucji z ułamkowej części nieruchomości, który był przedmiotem niezwykle szerokiej dyskusji w prasie prawniczej. Dotychczasowa redakcja tego przepisu istotnie nie odznaczała się jasnością i prowadziła do sprzecznych komentarzy. Dzisiaj wszystkie te kontrowersje upadają wobec nowej redakcji, z której jasno wynika, iż egzekucja z ułamkowej części nieruchomości może być wszczęta tylko przeciwko współwłaścicielowi i tylko wówczas, gdy część ta nie jest obciążona łącznie z innymi częściami. Kwestia zaś podziału obciążeń pomiędzy poszczególne części, o czym była wzmianka w poprzedniej redakcji, przestaje być aktualna w postępowaniu egzekucyjnym, gdyż ta kwestia wyraźnie została przeniesiona do czynności pozaegzekucyjnych (post. hip.).

We wszystkich wymienionych wyżej przypadkach dekret ma na celu zapobieżenie w przyszłości błędnej wykładni przepisów kod. post. cyw. albo też usunięcie ujawnionej w praktyce rozbieżności.

Poza tymi przypadkami znajdują się w dekreście także postanowienia, które są wyrazem bądź aprobaty i potwierdzenia dotychczasowej praktyki bądź też zmierzają do wykazania jej błędności.

Do tego rodzaju postanowień zaliczyć należy przede wszystkim zmiany w art. 350. Według art. 350 strona mogła żądać uzasadnienia wyroku na piśmie „przed upływem tygodnia od ogłoszenia sentencji”, nie był więc tam wskazany termin *a quo*. Praktyka się ustaliła (wbrew literze przepisu), że żądać uzasadnienia można dopiero po ogłoszeniu sentencji a nie wcześniej (S. N. 356—35).

Dekret potwierdza tę praktykę, gdyż wyrazy „przed upływem tygodnia” zastępuje wyrazami „w ciągu tygodnia” od ogłoszenia sentencji.

W tymże artykule 350 dodano, że na żądanie strony wyrok powinien być uzasadniony na piśmie, chociażby nie ulegał zaskarżeniu. W ten sposób potwierdzona została praktyka, która przyjęła taką wykładnię art. 350 pomimo braku pomienionego dodatku (S. N. 81—35).

Również za aprobatę dotychczasowego orzecznictwa poczytywać należy uzupełnienie art. 847, w którym dodano, że „w przypadku zabezpieczenia powództwa termin do wniesienia zażalenia biegnie dla dłużnika od doręczenia mu postanowienia przy wykonywaniu zabezpieczenia”.

Natomiast nie została podzielona przez dekret opinia sądów w zakresie postępowania o prawo ubogich. Sąd Najw. uznał, że na postanowienia sądu 2. instancji, odmawiające prawa ubogich, służy stronie skarga kasacyjna (S. N. 434—34) oraz że zgłoszenie przez stronę wniosku o prawo ubogich powoduje wstrzymanie biegu terminu do uiszczenia opłat sądowych aż do prawomocności orzeczenia, odmawiającego tego prawa (S. N. 296—38). W tej materii do dekretu wprowadzono normy, które wyłączają kontynuowanie powyższej praktyki, a mianowicie przyjęto zasadę, iż na postanowienie 2. instancji, odmawiające prawa ubogich, nie ma skargi kasacyjnej (dopuszczone jest tylko zażalenie jedynie w przypadku, gdy odmówiono prawa ubogich dla instancji kasacyjnej), oraz że „wniesienie środka odwoławczego od odmowy lub cofnięcia prawa ubogich nie wstrzymuje postępowania w sprawie”.

Na zakończenie zaznaczam, że oprócz omówionych wyżej norm o charakterze interpretacyjnym dekret zawiera cały szereg postanowień, które wprowadzają istotne zmiany w przepisach kod. post. cyw., a których ramy niniejszego artykułu nie obejmują.

Wacław Miszeuiski (Warszawa)